

TİCARİ KAZANÇLARIN GERÇEK USULDE VERGİLENDİRİLMESİ REHBERİ

2007

ÜCRETSİZDİR

TİCARİ KAZANÇLARIN GERÇEK USULDE VERGİLENDİRİLMESİ REHBERİ

2007

ÜCRETSİZDİR

Bu rehber elektronik ortamda www.gib.gov.tr internet sayfasından ulaşabilirsiniz.

Ayrıntılı bilgi için

*Ticari Kazançlar ve Menkul Sermaye İratları Müdürlüğü'nün
(0312) 415 32 30-31-32 numaralı telefonlarına, beyanname verme döneminde
vergi dairelerinde hizmet veren Danışma Bürolarına
Alo Maliye 189 telefon hattına
başvurabilirsiniz.*

www.gib.gov.tr

Bu rehber, halihazırda yürürlükte olan mevzuat hükümleri dikkate alınarak hazırlanmıştır.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI
Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı
Yayın No: 26 • Şubat 2007

İÇİNDEKİLER

1- GİRİŞ.....	7
2- GELİR VERGİSİNİN KONUSU.....	7
3- GELİR VERGİSİNİN ESASLARI.....	8
3.1. Şahsi Olması	8
3.2. Yıllık Olması.....	8
3.3. Safi Olması	9
3.4. Gerçek Olması.....	9
3.5. Genel Olması	9
3.6. Elde Edilmiş Olması.....	9
4- GELİR VERGİSİNİN MÜKELLEFİ	9
4.1. Tam Mükellefiyet Esası.....	10
4.1.1. Türkiye’de Yerleşme.....	10
4.1.2. Yerleşme Sayılmayan Haller	11
4.2. Dar Mükellefiyet Esası.....	11
5. TİCARİ FAALİYET ve TİCARİ KAZANCIN TANIMI	12
5.1. Ticari Faaliyetin Kapsamı	12
5.2. Ticari Faaliyetin Özellikleri.....	13
5.3. Ticari Kazancın Elde Edilmesi	14
5.4. Şahıs Şirketlerinin Gelir Vergisi Karşısındaki Durumu.....	15
6. TİCARİ KAZANCIN TESPİT ŞEKİLLERİ	17
6.1. Gerçek Usulde Vergilendirme.....	18
6.1.1. Birinci Sınıf Tacirler	18
6.1.1.1. Bilanço Esasına Göre Defter Tutanlar	18
6.1.1.2. Bilanço Esasına Göre Ticari Kazancın Tespiti	19
6.1.2. İkinci Sınıf Tacirler	20
6.1.2.1. İşletme Hesabı Esasında Ticari Kazancın Tespiti	20

6.1.2.2. Ticari Kazancın Tespitinde İndirilecek Giderler	21
6.1.2.3. Ticari Kazancın Tespitinde İndirilemeyecek Giderler	28
6.1.2.4. Diğer Kanunlara Göre İndirilebilecek ve İndirilemeyecek Giderler.....	30
6.1.3. Yıllara Sari İnşaat ve Onarma İşlerinin Vergilendirilmesi	30
6.1.3.1. Yıllara Sari İnşaat ve Onarım İşinin Özellikleri.....	30
6.1.3.2. İnşaat ve Onarım İşinde İşin Başlangıç Tarihi	31
6.1.3.3. İnşaat ve Onarım İşinde İşin Bitim Tarihi	31
6.1.3.4. İnşaat ve Onarma İşlerinde Ortak Genel Giderlerin Dağıtımı.....	32
6.1.3.5. İnşaat ve Onarma İşlerinde Amortismanların Dağıtımı.....	33
6.1.3.6. Yıllara Sari İnşaat ve Onarma İşlerinde Tevkifat Uygulaması.....	34
7. TİCARİ KAZANCIN MUAFİYET VE İSTİSNALARI	36
7.1. PTT Acentelerinde Kazanç İstisnası.....	36
7.2. Sergi ve Panayır İstisnası	36
7.3. Serbest Bölgelerde Elde Edilen Kazançlara İlişkin İstisna.....	36
7.4. Eğitim ve Öğretim İşletmelerinde Kazanç İstisnası.....	37
7.5. Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde Yapılan Faaliyetler Sonucu Elde Edilen Kazançlara İlişkin İstisna.....	38
7.6. 4325 Sayılı Kanun Kapsamındaki Gelir Vergisi İndirimi	38
7.7. Yatırım İndirimi.....	38
7.7.1 Yatırım İndirimi Uygulaması.....	40
7.7.1.1. Devreden Yatırım İndirimi	40
7.7.1.2. 1/1/2006 Tarihinden Sonra Yapılacak Yatırımlar İçin Yatırım İndirimi Hesaplanması	40
7.7.2. Yatırım İndirimi Uygulayan Mükelleflerin Kazançlarına Uygulanacak Vergi Oranı.....	41
7.7.3. Özel Hesap Dönemi Kullanan Mükellefler	42
7.8. Türk Uluslararası Gemi Siciline Kayıtlı Gemilerin İşletilmesinden ve Devrinden Elde Edilecek Kazançlara İlişkin İstisna	43

8. YILLIK BEYANNAMENİN VERİLMESİ VE GELİRİN TOPLANMASI.....	43
9. ZARARLARIN KARLARA TAKAS VE MAHSUBU.....	45
9.1. Genel Açıklama.....	45
9.2. Yurtdışı Faaliyetlerden Doğan Zararların Mahsubu.....	46
10. GEÇİCİ VERGİ	46
10.1. Geçici Verginin Mükellefleri	47
10.2. Geçici Vergi Kapsamına Girmeyen Kazançlar	47
10.3. Geçici Vergi Dönemleri.....	48
10.4. Geçici Vergiye Esas Kazancın Tespiti	48
10.5. Geçici Verginin Eksik Beyan Edilmesi	49
10.6. Geçici Vergi Beyannamesine Eklenecek Belgeler.....	49
11. YILLIK BEYANNAMEYE DAHİL EDİLEN KAZANÇ VE İRATLARDAN İNDİRİMLER.....	50
11.1. Sigorta Şirketlerine ve Bireysel Emeklilik Sistemine Ödenen Katkı Payları.....	50
11.2. Eğitim ve Sağlık Harcamaları	51
11.3. Sakatlık İndirimi	51
11.4. Bağış ve Yardımlar	52
11.5. Sınırlı İndirilecekler	52
11.6. Sınırsız İndirilecekler	52
11.7. Sponsorluk Harcamaları	55
11.8. Araştırma ve Geliştirme Harcamaları	55
11.9. Doğal Afetler İle İlgili Ayni ve Nakdi Bağışlar	55
11.10. Diğer Kanunlara Göre Tamamı İndirilecek Bağış ve Yardımlar	55
12. GELİR VERGİSİNDE MAHSUP VE İADELER	56
12.1. Mahsuben İade.....	57
12.2. Nakden İade	58
12.3. Tevkif Yoluyla Kesilen Vergilerin Geçici Vergiye Mahsubu.....	59
12.4. Geçici Verginin Mahsubu ve İadesi.....	59

13. VERGİ TARİFESİ.....	60
14. YILLIK BEYANNAMEDE TARH MUAMELELERİ.....	61
14.1. Tarh Yeri.....	61
14.2. Tarhiyatın Muhatabı.....	61
14.3. Vergilendirme Dönemi.....	62
14.4. Tarh Zamanı.....	62
15. YILLIK BEYANNAMENİN VERİLMESİ	63
15.1. Beyannamenin Verileceği Yer.....	63
15.2. Beyannamenin Verileceği Süre	63
15.2.1. Özellik Arz Eden Durumlar	63
15.2.1.1. Ölüm Hali.....	63
15.2.1.2. Memleketi Terk Hali	63
16. YILLIK BEYAN ESASINDA VERGİNİN ÖDENMESİ.....	64
17. BEYANNAMEYE EKLENECEK BİLDİRİM VE BELGELER.....	64
18. VERGİNİN ÖDENECEĞİ YER	64
19. BEYANNAME VERMEYENLERE UYGULANACAK YAPTIRIMLAR	65
20. BEYANNAMENİN DOLDURULMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR.....	65
21. BEYANNAMENİN DOLDURULMASINA İLİŞKİN ÖRNEKLER	66
Gerçek Usulde Ticari Kazancın Beyanına İlişkin Örnekler.....	66
VERGİNİZİ ÖDEYEBİLECEĞİNİZ ANLAŞMALI BANKALAR	76

1.GİRİŞ

Bu rehber, gelir unsurlarından ticari kazancın elde edilmesi, hesaplanması, diğer gelir unsurları ile bir arada değerlendirilmesi ve yıllık beyannameye aktarılması konusunda ilgili mevzuat esas alınarak hazırlanmıştır.

Bu rehberde, gerçek usulde gelir vergisine tabi mükelleflerin 2006 takvim yılı gelirlerine ait yıllık gelir vergisi beyannamelerinin doldurulmasına yönelik açıklamalar yer almaktadır.

2. GELİR VERGİSİNİN KONUSU

Gerçek kişilerin gelirlerinin gelir vergisine tabi olduğu belirtildikten sonra gelirin, bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safi tutarı olduğu açıklanmış ve “gelire giren” kazanç ve iratlar aşağıdaki şekilde sıralanmıştır. (GVK. Md.1,2)

1. Ticari kazançlar, (GVK. Md.37)
2. Zirai kazançlar, (GVK. Md.52)
3. Ücretler, (GVK. Md.61)
4. Serbest meslek kazançları, (GVK. Md.65)
5. Gayrimenkul sermaye iratları, (GVK. Md.70)
6. Menkul sermaye iratları, (GVK. Md.75)
7. Diğer kazanç ve iratlar. (GVK. Md.80, Mük.Md.80, Md.81, Mük.Md.81, Md.82)

Geniş Anlamda Gelir: Bir kimsenin belli bir dönemde yaptığı tüketim toplamına o dönem içinde varlığında meydana gelen artışın eklenmesi suretiyle bulunan meblağdır.

Kazanç: Yalnız emekten veya emek ile sermayenin birleşmesinden elde edilen hasılatdır. Bunlar; ücretler, ticari ve zirai kazanç, serbest meslek kazancı, sair kazanç ve iratlarıdır.

İrad: Nakdi sermaye veya para ile temsil edilen değerler ile mal ve hakların karşılığında elde edilen gelirlerdir. Bunlar; menkul ve gayrimenkul sermayeden elde edilen hasılatlardır.

Kanunun bu gruplara girecek gelir unsurları ile ilgili hükümlerinin sınırlandırıcı niteliği ağırlık taşımaktadır. Bu maddedeki gelir unsurlarından hiçbirisine girmesi mümkün olmayan gelir unsurları vergiye tabi tutulmamaktadır. Bir gelirin vergiye tabi tutulması için, Kanundaki 7 gelir unsurundan birine girmesi, ferdin sosyal hasılanın oluşumuna katkısı karşılığında elde edilmiş olması gerekmektedir.

3. GELİR VERGİSİNİN ESASLARI

3.1. Şahsi Olması: Gelir vergisi bakımından gerçek kişi, Medeni Kanun hükümleri (Md.28) çerçevesinde şahsiyet sahibi yani hak ve borçlara ehil olan insandır. Gerçek kişi bakımından medeni ehliyet veya yaşın gelir vergisine etkisi yoktur.

3.2. Yıllık Olması: Vergilemede gerçek kişiye ait olan gelirin bir yıllık tutarı göz önüne alınır. Bir yıllık dönemden takvim yılının anlaşılması gerekir. Takvim yılı, 1 Ocak'ta başlayıp 31 Aralık'ta sona eren 12 aylık dönemdir. Faaliyetin kıst dönem olması bu durumu değiştirmez.

Bir yıla ilişkin beyanname ertesi yılın Mart ayının onbeşinci günü akşamına kadar (geliri sadece basit usulde tespit edilen ticari kazançlardan ibaret olanlar için Şubat ayının onbeşinci günü akşamına kadar) verilmektedir.

Ölüm ve Memleketi Terk Halinde

Bu hükmün istisnası ölüm ve memleketi terk halleridir. Gelir Vergisi Kanununun 92 nci maddesi hükmü uyarınca; takvim yılı içerisinde memleketi terk edenlerin beyannameleri memleketi terke tekaddüm eden 15 gün, ölüm halinde ise ölüm tarihinden itibaren 4 ay içerisinde verilmektedir.

Örnek: Tuhafiyecilik faaliyeti ile uğraşan Bay (B), 15 Şubat 2006 tarihinde ölmüştür. Mükellefin 2005 ve 2006 takvim yılı yıllık gelir vergisi beyannameleri adı geçeninin varisleri tarafından ölüm tarihini izleyen 4 ay içerisinde (15 Haziran 2006 tarihine kadar) verilmesi gerekmektedir.

3.3. Safi Olması: Bir gelirin elde edilmesi ve kaynağının idamesi için yapılan giderlerin indirilmesinden sonra kalan tutardır. Her gelir unsuru itibarıyla indirilecek giderler Gelir Vergisi Kanununda ayrı ayrı belirtilmiştir.

3.4. Gerçek Olması: Gerçek gelirden kasıt, vergilemenin bazı belirtilere göre değil mükelleflerin gerçekten elde etmiş olduğu gelir üzerinden yapılmasıdır.

3.5. Genel Olması: Bir takvim yılı içinde gerçek kişiler tarafından elde edilen kazanç ve iratların tamamının toplanarak vergilendirilmesidir.

3.6. Elde Edilmiş Olması: Elde etme vergiyi doğuran olaydır. Gelir fiilen veya hukuken bir kişinin tasarruf edebildiği zaman elde edilmiş sayılır. Gelirin elde edilmesiyle vergiyi doğuran olay ortaya çıkar.

Gelir Vergisi Kanununda gelirin elde edilmesi “**tahakkuk**” ve “**tahsil**” esasına bağlanmıştır.

Tahakkuk Esası: Mahiyet ve tutarı itibarıyla hukuken o gelirin sahibi tarafından talep edilebilir olmasıdır.

Fiili Tasarruf (Tahsil Esası): Gelirin sahibinin mal varlığına dahil olmasını ifade eder.

4. GELİR VERGİSİNİN MÜKELLEFİ

Mükellef, vergi kanunlarına göre kendisine vergi borcu terettüp eden gerçek veya tüzel kişidir. GVK, gelir vergisi mükelleflerini tam mükellef ve dar mükellef olmak üzere ikiye ayırmıştır.

Tam Mükellefiyet; Tam mükellef sayılan gerçek kişiler, Türkiye içinde ve dışında elde ettikleri kazanç ve iratların tamamı üzerinden vergilendirilirler. (GVK. Md.3)

Dar Mükellefiyet; Türkiye’de yerleşmiş olmayan gerçek kişiler sadece Türkiye’de elde ettikleri kazanç ve iratlar üzerinden vergilendirilirler. (GVK. Md.6)

4.1. Tam Mükellefiyet Esası

Gelir vergisi şahsa bağlı bir vergidir. Verginin mükellefi gerçek kişilerdir. Tam mükellefiyet şahsı esas alır. Mükellefiyeti T.C. sınırları içerisinde tespit etmek gerekir. Ancak, mükerrer vergilendirmeyi önlemek amacıyla yabancı ülkelerde, elde edilen kazanç ve iratlardan mahallinde ödedikleri benzeri vergiler, Türkiye’de tarh edilen gelir vergisinin yabancı ülkelerde elde edilen kazanç ve iratlara isabet eden kısmından indirilir. (GVK. Md.123)

Bir gerçek kişinin Türkiye’de yerleşmiş sayılması için, ikametgahının Türkiye’de bulunması veya bir takvim yılı içinde Türkiye’de devamlı olarak altı aydan fazla oturması gerekir. Ancak, geçici ayrılmalar bu süreyi etkilemez. (GVK. Md.4)

Uyruğu ne olursa olsun bir gerçek kişinin Türkiye’de yerleşme maksadıyla bir ikametgahı saptandığı takdirde ayrıca başka nitelik ve koşul aranmaksızın, bu gerçek kişi Türkiye’de yerleşmiş sayılacaktır.

Aşağıda yazılı gerçek kişiler Türkiye içinde ve dışında elde ettikleri kazanç ve iratların tamamı üzerinden vergilendirilirler. (GVK. Md.3)

1. Türkiye’de yerleşmiş olanlar;

2. Resmi daire ve müesseselere veya merkezi Türkiye’de bulunan teşekkül ve teşebbüslere bağlı olup, adı geçen daire, müessese, teşekkül ve teşebbüslerin işleri dolayısıyla yabancı memleketlerde oturan Türk vatandaşları (Bu gibi kişilerden buldukları memleketlerde elde ettikleri kazanç ve iratları dolayısıyla gelir vergisine veya benzeri bir vergiye tabi tutulmuş bulunanlar mezkur kazanç ve iratları üzerinden ayrıca vergilendirilmezler.)

4.1.1. Türkiye’de Yerleşme

1. İkametgahı Türkiye’de bulunanlar,

2. Bir takvim yılı içinde Türkiye’de devamlı olarak altı aydan fazla oturanlar (Geçici ayrılmalar Türkiye’de oturma süresini kesmez.).

Örnek: Alman vatandaşı Bay (Y), 2005 Aralık ayında Türkiye’ye gelmiş ve 2006 Mayıs ayında Türkiye’den ayrılmıştır. Bay (Y), bir takvim yılı içinde Türkiye’de altı aydan fazla oturmadığı için dar mükellefiyet esasına göre vergilendirilecektir.

Örnek: Aynı Alman vatandaşı Türkiye’de ikamet etse ve yukarıdaki sürelerle bağlı kalarak Türkiye’den ayrılıyorsa, ikametgahı Türkiye’de olduğu için tam mükellefiyet esasına göre vergilendirilecekti.

4.1.2. Yerleşme Sayılmayan Haller

Aşağıda yazılı yabancı şahıslar memlekette altı aydan fazla kalsalar dahi, Türkiye’de yerleşmiş sayılmazlar: (GVK. Md.5)

1. Belli ve geçici görev veya iş için Türkiye’ye gelen iş, ilim ve fen adamları, uzmanlar, memurlar, basın ve yayın muhabirleri ve durumları bunlara benzeyen diğer kimselerle tahsil, tedavi, istirahat veya seyahat maksadıyla gelenler,
2. Tutukluluk, hükümlülük veya hastalık gibi elde olmayan sebeplerle Türkiye’de alıkonulmuş veya kalmış olanlar.

4.2. Dar Mükellefiyet Esası

Türkiye’de yerleşmiş sayılmayan gerçek kişiler dar mükellefiyet esasında vergilendirilirler. Dar mükellef sayılan gerçek kişiler, sadece Türkiye’de elde ettikleri kazanç ve iratlar üzerinden vergilendirilirler. (GVK.Md.6) Dar mükellefiyette gelirden hareket edilir.

Yurt dışında çalışan Türk işçileri dar mükellef kapsamında değerlendirilmektedir.

Örnek: Belçika vatandaşı olan Bay (D) Türkiye’ye gezi maksadıyla gelmiş arızı kazanç elde etmiştir. Bay (D) dar mükellef kapsamında değerlendirilerek sadece elde ettiği arızı kazancını beyan edecektir. Bay (D)’nin elde ettiği kazanç için bu kazancın iktisap edildiği tarihten itibaren 15 gün içinde faaliyetin yapıldığı yerin vergi dairesine münferit beyanname vermesi ve bu sürede söz konusu vergiyi ödemesi gerekmektedir.

5. TİCARİ FAALİYET ve TİCARİ KAZANCIN TANIMI

Her türlü ticari ve sınai faaliyetlerden doğan kazançlar ticari kazançtır.

Türk Ticaret Kanunu` nun (TTK) 3 üncü maddesinde “ticari işler” başlığı altında; “ticarethane veya fabrika yahut ticari şekilde işletilen diğer bir müesseseyi ilgilendiren muamele, fiil ve işlerin ticari işler” olduğu belirtilmekte, ayrıca aynı Kanunun 11 inci maddesinde; “ticarethane veya fabrika yahut ticari şekilde işletilen diğer müesseseler ticari işletme sayılır” denilmektedir.

5.1. Ticari Faaliyetin Kapsamı

Aşağıda sayılan faaliyetlerden elde edilen kazançlar ticari kazançtır.

1. Maden, taş ve kireç ocakları, kum ve çakıl istihsal yerleri ile tuğla ve kiremit harmanlarının işletilmesinden,
2. Coberlik işlerinden (Coberlik; borsaya kayıtlı olarak ve kendi nam ve hesabına hisse senedi ve tahvil alım satımı yapılmasıdır),
3. Özel okul ve hastanelerle benzeri yerlerin işletilmesinden,
4. Gayrimenkullerin alım, satım ve inşa işleriyle devamlı olarak uğraşanların bu işlerinden;
5. Kendi nam ve hesaplarına menkul kıymet alım-satımı ile devamlı olarak uğraşanların bu faaliyetlerinden,
6. Satın alınan veya trampa suretiyle iktisap olunan arazinin iktisap tarihinden itibaren 5 yıl içinde parsellenerek bu müddet içinde veya daha sonraki yıllarda kısmen veya tamamen satılmasından elde edilen kazançlar,
7. Dış protezçiliğinden elde edilen kazançlar.

Kollektif ortaklıklarda ortakların, adi veya eshamlı komandit ortaklıklarda komandite ortakların, ortaklık karından aldıkları paylar şahsi ticari kazanç hükmündedir.

5.2. Ticari Faaliyetin Özellikleri

Bir faaliyetin ticari faaliyet olarak değerlendirilebilmesi için taşınması gereken bazı özellikler bulunmaktadır. Bunlar;

- Emek-Sermaye Özelliği,
- Devamlılık Özelliği,
- Organizasyon Özelliği,
- Hacim Özelliği,
- Gelir ve Kazanç Elde Etme Özelliği.

▪ Emek-Sermaye Özelliği

Ticari faaliyet sermaye ve emek organizasyonuna dayanmaktadır. Yapılan bir faaliyetin ticari faaliyet olarak değerlendirilmesi için öncelikle söz konusu faaliyetin ifasının **sermaye ve emeğe** dayanıyor olması gerekmektedir. Sadece sermayeye bağlı olarak doğan gelir unsurları, menkul sermaye iradı ve gayrimenkul sermaye iradı; emeğe bağlı olarak doğan gelir unsurları, ücret ve serbest meslek kazancı olup, ticari ve zirai kazançlar emek ve sermaye karışımı bir kaynağa bağlı olarak doğar.

▪ Devamlılık Özelliği

Yapılan faaliyetin ticari faaliyet olarak kabul edilebilmesi için faaliyetin devamlı olması gerekmektedir.

Arızı olarak yapılan bir faaliyet ise ticari faaliyet değil diğer kazanç ve iratlar olarak değerlendirilecektir. Ayrıca, bir takvim yılı içerisinde birden fazla tekrarlanan veya birden fazla takvim yılında tekrarlanan işlemlerde de devamlılık olduğu varsayılacaktır.

▪ Organizasyon Özelliği

Gerçek kişiler tarafından yürütülen faaliyetler sonucu elde edilen gelirlerin ticari kazanç olarak değerlendirilmesi için söz konusu gelir getirici faaliyetlerin bir organizasyon dahilinde yapılmış olması gerekmektedir. Organizasyonun varlığı bazı emarelerin gerçekleşmesine bağlıdır. Bunlar;

- İşyeri açma,
  - İşçi çalıştırılması,
  - Ticaret siciline kaydolunması,
- ve benzeri emarelerdir.

▪ **Hacim Özelliği**

Bir müessesenin, ticari ve sınai bir müessese şekil ve mahiyetinde olup olmadığının tespit edilebilmesi için bazı kıstaslardan yararlanılmaktadır. (TTK. Md.13)

Bunlar;

- Gelir getirici faaliyetin devamı için işyerinin, deposunun ve hizmet yerinin olması,
- Söz konusu faaliyetin ticaret ünvanı altında yapılması,
- Ticari yardımcılardan yararlanılması,
- Ticari amaçlı haberleşmenin kullanılması,
- Reklam yapılması,
- Tabela asılması.

▪ **Gelir ve Kazanç Elde Etme Özelliği**

Bir müesseseye ticari olma özelliği veren en önemli ölçütlerden biri de organizasyonu kuran kişi veya kişilerin bir gelir ve kazanç elde etme kasıt ve niyetiyle hareket etmesidir. Böyle bir gaye yoksa ticari faaliyetten bahsedilemez.

5.3. Ticari Kazancın Elde Edilmesi

Ticari kazancın elde edilmesi, “tahakkuk” esasına bağlanmıştır. Elde etmenin gerçekleşmesi için, ticari işlemin eksiksiz olarak yerine getirilmiş olması gerekir. Kısaca, mükellefin ticari kazancının tespitinde, sadece tahsil edilen gelirleri anlamamak gerekir. Gelirin miktar ve mahiyet itibarıyla kesinleşmesi, alacaklıları açısından, tahakkukun gerçekleştiğini ifade eder.

Bu durumda vergiyi doğuran olay da ortaya çıkmış sayılır. Gayrimenkul satışlarında satış aktinin yapılması ve satılan gayrimenkulün alıcıya teslimi (ekonomik tasarrufun alıcıya bırakılması) ticari kazancın tahakkuk esasında elde edilmesi için yeterli sayılmaktadır.

Gayrimenkul satışı, tapu siciline tescile bağlı olmaksızın, mahiyet ve tutar itibarıyla kesinleşmektedir. Dolayısıyla satıştan doğan gelirin, satış aktinin yapıldığı ve gayrimenkulün alıcıya teslim edildiği hesap dönemi ticari kazancına dahil edilerek beyan edilmesi gerekmektedir.

5.4. Şahıs Şirketlerinin Gelir Vergisi Karşısındaki Durumu

Şirket ortaklarının gelir vergisi karşısındaki durumları, ortağı buldukları şirketin, şahıs ya da sermaye şirketi olmasına göre farklılık gösterir.

Sermaye şirketleri ile kooperatifler, iktisadi kamu müesseseleri, dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler ve iş ortaklıkları, Gelir Vergisi Kanunu kapsamı dışında bırakılmışlardır. Bunların sağladıkları kazançlar “kurum kazancı” olarak kurumlar vergisine tabi tutulmuştur.

İş ortaklığında mükellefiyet şekli ortakların isteğine bırakılmıştır.

• Şahıs Şirketleri

- a) Adi Şirketler,
- b) Kollektif Şirketler,
- c) Adi Komandit Şirketler.

GVK`nın 37 nci maddesinde kollektif şirketlerde ortakların, adi ve eshamlı komandit şirketlerde komandite ortakların, ortaklık karından aldıkları payların da GVK`nın 66 ncı madde hükmü saklı kalmak şartı ile şahsi ticari kazanç hükmünde olduğu belirtilmiştir.

Serbest meslek faaliyetinde bulunan kollektif ve adi şirketlerde ortaklar, adi komandit şirketlerde komanditeler bu işleri dolayısıyla serbest meslek erbabı sayılırlar.

Ayrıca, şahıs şirketlerinin ortakları gelir vergisi mükellefi olmalarına rağmen, katma değer vergisi ve gelir vergisi stopajı açısından ortak olarak sorumlu tutulmaktadır.

❖ **Adi Şirketler**

Adi şirketler; Borçlar Kanununda düzenlenmiş olup, birden fazla gerçek kişinin ortak bir amaca erişmek için bir araya gelmeleri ile ortaya çıkar ve TTK`nda düzenlenmiş bulunan ticaret şirketlerinin niteliklerine haiz olmayan ve özel kanunla kurulmuş olmayan şirketlerdir.

Ticari faaliyette bulunan adi ortaklıklarda ortakların payına düşen kazançlar ayrı ayrı ticari kazanç sayılmıştır. Ortaklar kendi paylarına düşen karlarını ayrı ayrı beyan etmek zorundadırlar.

❖ **Kollektif Şirketler**

Gerçek kişilerin ortak olabildiği ve üçüncü şahıslara karşı şirket borçlarından dolayı ortaklarının sınırsız sorumlu olduğu şirketlerdir.

Kollektif şirketlerin özellikleri:

- Ticari bir işletmenin işletilme maksadının olması,
- Bir ticaret ünvanının bulunması,
- Ortakların gerçek kişilerden oluşması,
- Şirket ortaklarına karşı ortakların sınırsız sorumlu olması.

Kollektif şirketler, tüzel kişiliğe sahip ayrı varlıklar olmalarına rağmen gelir vergisi yönünden bu tüzel kişilik dikkate alınmamış, doğrudan doğruya şirketin ortağı olan gerçek kişiler vergiye muhatap tutulmuşlardır. Bu bakımdan, Gelir Vergisi Kanunu karşısında, kollektif şirket ortağının şahıs mükelleflerinden farkı yoktur.

Kollektif şirket, iş hacmi ve sair hususlara bakılmaksızın bilanço usulüne göre defter tutmak zorundadırlar. Ayrıca, şirket ortaklarının aldıkları kar payları ticari kazanç sayılır.

❖ **Adi Komandit Şirketler**

Adi komandit şirketler “ticari bir işletmeyi bir ticaret ünvanı altında işletmek maksadıyla kurulan ve şirket alacaklılarına karşı ortaklardan bir veya bir kaçının sorumluluğu sınırlandırılmamış ve diğer ortak veya ortaklarının sorumluluğu koydukları sermaye ile sınırlandırılmış olan şirkettir.”

Sınırsız sorumlu ortaklar **komandite** ortak, koydukları sermaye ile sınırlı sorumlu olan ortaklar ise **komanditer** ortak olarak adlandırılırlar.

Komanditer ortakların şirket kazancından aldıkları pay, vergisi tevkif suretiyle alınmamış menkul sermaye iradı, komandite ortakların payı ise ticari kazançtır.

Kollektif şirketler gibi adi komandit şirketlerde birinci sınıf tüccar sıfatıyla bilanço esasına göre defter tutarlar ve tarımsal faaliyette bulunsalar dahi kazancın saptanmasında, GVK'nun ticari kazançlara ilişkin hükümlerine tabi olurlar.

6. TİCARİ KAZANCIN TESPİT ŞEKİLLERİ

Ticari kazanç elde eden mükellefler Gelir Vergisi Kanununa göre iki gruba ayrılırlar,

- Esnaf muaflığından yararlanan ve gelir vergisine tabi olmayanlar.
- Esnaf muaflığından yararlanmayan ve gelir vergisine tabi olanlar.

Gelir vergisine tabi olan ticaret ve sanat erbabı ise kazancın tespit usulü bakımından ikiye ayrılmaktadır.

- Basit usulde gelir vergisine tabi olanlar,
- Gerçek usulde gelir vergisine tabi olanlar.

6.1. GERÇEK USULDE VERGİLENDİRME

Basit usul koşullarını taşımayan gelir vergisi mükelleflerinin ticari kazançları gerçek usule göre tespit edilir. Gerçek usule tabi mükellefler tutacakları defterler yönünden iki sınıfa ayrılırlar:

- Birinci sınıf tacirler
- İkinci sınıf tacirler

6.1.1. Birinci Sınıf Tacirler

6.1.1.1. Bilanço Esasına Göre Defter Tutanlar

- Satın aldıkları malları olduğu gibi veya işledikten sonra satanlardan yıllık alımları veya satımları tutarları VUK`da belirtilen miktarlardan fazla olanlar **(2006 yılı için yıllık alımlarda 96.000 YTL veya yıllık satımlarda 130.000 YTL, 2007 yılı için yıllık alımlarda 100.000 YTL veya yıllık satımlarda 140.000 YTL)**
- Diğer işlerle uğraşanlardan bir yıl içinde elde ettikleri gayri safi iş hasılatı VUK`da belirtilen miktarı aşanlar **(2006 yılı için 52.000 YTL, 2007 yılı için 56.000 YTL)**
- İlk iki bentlerde yazılı işleri beraber yapanlardan 2 nci bentte anılan iş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı VUK`da belirtilen miktarı aşanlar **(2006 yılı için 96.000 YTL, 2007 yılı için 100.000 YTL)**
- Her çeşit ticaret şirketleri ile kooperatifler
- Kurumlar vergisine tabi diğer tüzel kişiler
- Kendi istekleri ile bilanço esasına göre defter tutanlar

6.1.1.2. Bilanço Esasına Göre Ticari Kazancın Tespiti

Birinci sınıf tacirler, hesaplarını bilanço esasında tutacakları defterlerde takip ederler.

Bilanço esasına göre ticari kazanç, teşebbüsteki öz sermayenin hesap dönemi sonunda ve başındaki değerleri arasındaki müspet farktır. Bu dönem zarfında sahip veya sahiplerce:

- İşletmeye ilave olunan değerler bu farktan indirilir,
- İşletmeden çekilen değerler ise farka ilave olunur. (GVK.Md.38)

Ticari kazancın bu suretle tespit edilmesi sırasında, Vergi Usul Kanunu'nun değerlemeye ait hükümleri ile bu Kanunun 40 ve 41 inci madde hükümlerine uyulur.

Bilanço esasına tabi olan mükellefler aşağıda yazılı olan defterleri tutmak zorundadır:

- Yevmiye defteri
- Defteri kebir
- Envanter defteri

Bu defterlerin yanı sıra sürekli imalat işiyle uğraşanlar imalat defteri, banka, banker ve sigorta şirketleri banka ve sigorta muameleleri defteri, depo (ardiyeler) işletenler ambar defteri, yabancı nakliyat ve ulaştırma kurumları veya Türkiye'deki temsilcileri hasılat defteri tutmak mecburiyetindedirler. Ayrıca, 16 Seri No.lu Damga Vergisi Genel Tebliği ile yapılan düzenlemeye göre anonim şirketler, damga vergisi defteri tutmak zorundadır. (32 ve 33 Seri No.lu Damga Vergisi Genel Tebliği ile anonim şirket dışındaki diğer kurumlar vergisi mükellefleri ile kolektif ve adi komandit şirketler ve bilanço esasına göre defter tutan gerçek kişiler istemeleri halinde damga vergisi defteri tutabileceklerdir.)

Birinci sınıf tacirler, hesap dönemi sonunda bilanço çıkarırlar. Bunun için işletmeye dahil mevcutları, alacakları ve borçları saptarlar ve VUK hükümlerine göre değerlerler. Ticari bilançonun vergi kanunlarına uyumlaştırılmış haline mali bilanço denir. Ticari kazanç, çıkarılan mali bilançolar üzerinden hesaplanır ve hesap dönemi sonunda ve başındaki öz sermaye tutarlarının karşılaştırılması ile bulunur. Dönem sonundaki öz sermayenin dönem başındakine göre fazla olan kısmı o dönemin ticari kazancı sayılır. Ters durumda ise fark, zararı gösterir.

6.1.2. İkinci Sınıf Tacirler

Birinci sınıf tacirlerle ilgili şartları taşımayanlar, ikinci sınıf tacir sayılırlar ve ticari işletme hesabına göre defter tutarlar.

6.1.2.1. İşletme Hesabı Esasında Ticari Kazancın Tespiti

İşletme hesabı esasında ticari kazancın tespiti, GVK`nun 39 uncu maddesinde yer almaktadır. İkinci sınıf tacirler, kazançlarını işletme hesabı esasında tespit ederler. Bu usulde kazanç, bir hesap dönemi içinde elde edilen hasılatlarla, giderler arasındaki müspet farktan oluşur. Giderlerin daha fazla olması halinde zarar doğmuş olur.

Elde edilen hasılat, tahsil olunan paralarla tahakkuk eden alacakları ifade eder. Giderler de, yapılan ödeme ve borçlanılan meblağlardan ikisini de kapsar.

Emtia alım satımı ile uğraşanlar her hesap dönemi sonunda, emtia envanteri çıkarırlar. İşletme hesabı esasında, emtia envanter kayıtları, işletme defterinin sonundaki boş sayfalarda veya ayrıca tasdikli olarak tutulacak envanter defterinde gösterilir.

Hesap dönemi sonundaki emtia mevcudunun değeri hasılatla, hesap dönemi başındaki emtia mevcudu giderlere ilave olunur. İşletme hesabı esasına tabi mükelleflerin genel olarak tutmak zorunda oldukları tek defter, işletme hesabı defteridir. Bunun yanında mükellefler yaptıkları işin niteliğine göre aşağıdaki defterleri tutacaklardır.

- Bitim işleri defteri (VUK Md.200)
- Ambar defteri (VUK Md.209)

İşletme hesabı defterinin sol tarafı gider, sağ tarafı hasılat kısmı olup, satışlar ister peşin ister taksitle yapılmış olsun satış tutarının tamamı hasılat olarak kaydedilecektir.

Gider tablosuna;

- Çıkarılan envantere göre hesap dönemi başındaki emtia mevcudunun değeri
- Hesap dönemi zarfında satın alınan emtianın değeri ile yapılan bilimum giderler

Hasılat tablosuna;

- Hesap dönemi zarfında satılan emtianın değeri ile hizmet karşılığı ve sair suretle alınan paralar
- Çıkarılan envantere göre hesap dönemi sonundaki emtia mevcudunun değeri kaydedilir.

6.1.2.2. Ticari Kazancın Tespitinde İndirilecek Giderler

Gelir safi tutarları üzerinden vergiye tabi tutulmaktadır. Safi tutarı tespit edebilmek için, gayri safi hasılattan indirilebilecek giderler aşağıda açıklanmıştır. (G.V.K. Md.40)

- a) Ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderler,
- b) Hizmetli ve işçilerin iş yerinde veya iş yerinin müstemilatında iâşe ve ibate giderleri, tedavi ve ilaç giderleri, sigorta primleri ve emekli aidatı, 27 nci maddede yazılı giyim giderleri,
- c) İşle ilgili olmak şartıyla, mukavelenameye veya kanun emrine istinaden ödenen zarar, ziyan ve tazminatlar,
- d) İşle ilgili ve yapılan işin ehemmiyeti ve genişliği ile mütenasip seyahat ve ikamet giderleri,
- e) Kiralama yoluyla edinilen veya işletmeye dahil olan ve işte kullanılan taşıtların giderleri,
- f) İşletme ile ilgili olmak şartıyla; bina, arazi, gider, istihlak, damga, belediye vergileri, harçlar ve kaydiyeler gibi aynı vergi, resim ve harçlar,
- g) VUK hükümlerine göre ayrılan amortismanlar,
- h) İşverenlerce, Sendikalar Kanunu hükümlerine göre sendikalara ödenen aidatlar,
- i) İşverenler tarafından ücretliler adına bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları,
- j) Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin maliyet bedeli.

a) Ticari Kazancın Elde Edilmesi ve İdame Ettirilmesi İçin Yapılan Genel Giderler

Ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderlerin; kazancın elde edilmesi ve idamesi açısından bir illiyet bağının bulunması, giderlerin kazancın elde edilmesine yönelik olması, harcamaların yapıldığı geliri doğuran olayın vergiye tabi bulunması karşılığında gayri maddi bir kıymet iktisap edilmemiş olması ve maliyete girecek giderlerden olmaması gerekir.

Genel olarak;

- Kırtasiye, temizlik, ısıtma, aydınlatma, su ve telefon giderleri,
- İşyeri, araç vb. giderleri,
- Yapılan işle orantılı temsil ve ağırlama giderleri,
- Bina, taşıt, emtia ve bunlara yönelik sigorta giderleri,
- Finansman giderleri,
- Pazarlama, satış ve dağıtım giderleri,
- Reklam giderleri,
- Yurt dışındaki kişilere ödenen komisyonlar, reklam giderleri, sorunlu ürün iadesi ve komisyon giderleri,

bu türden giderlerdir.

❖ Götürü Gider

İhracat, yurtdışında inşaat, onarma, montaj ve taşımacılık faaliyetinde bulunan mükelleflere, bu dönem giderlerine ilaveten, bu faaliyetlerden döviz olarak elde ettikleri hasılatın binde beşini aşmamak şartıyla, yurt dışındaki bu işlerle ilgili giderlerine karşılık olmak üzere götürü olarak hesapladıkları tutarı gider olarak indirebilme imkanı getirilmiştir.

Götürü gider uygulamasında, mükelleflerin bu uygulamaya yönelik olarak herhangi bir belge ibraz etme yükümlülükleri bulunmamaktadır.

Söz konusu uygulamadan ihracat, yurt dışında inşaat, onarım, montaj, taşımacılık ile uğraşanlar yararlanabilecektir. Götürü gider uygulamasından GVK'nun 45 inci madde kapsamındaki işleri yapan dar mükellefler hariç olmak üzere tam ve dar mükellefler yararlanabilecektir. (GVK.Md.40)

b) Hizmetli ve İşçilerin İş Yerinde veya İş Yerinin Müstemilatında İaşe ve İbate Giderleri, Tedavi ve İlaç Giderleri, Sigorta Primleri ve Emekli Aidatı, 27.Maddede Yazılı Giyim Giderleri

Sigorta primi ve emeklilik aidatları; kanunla kurulan sigorta şirketleri ve emekli sandıklarına işveren payı olarak ödenen tutarlardır. Özel sigortalar için yapılan ödemeler bu kapsamda değildir. Sosyal güvenlik primlerinin gider yazılabilmesi için sosyal güvenlik kurumlarına fiilen ödenmiş olması gerekir.

Sigorta primleri bu nedenle, dönemine ve ait olduğu yıla bakılmaksızın, fiilen ödendiği tarihte gider yazılır.*

Hizmet erbabına yapılan giyim giderleri işin icabına uygun olarak verilen ve bunların işten ayrılması halinde geri alınan eşyalardır. Ancak, hizmet erbabına özel yaşamında kullanılması için verilen giyim eşyası ayın şeklindeki ücret olarak değerlendirilir.

c) İşle ilgili Olmak Şartıyla, Mukavelenameye veya İlama veya Kanun Emrine İstinaden Ödenen Zarar, Ziyan ve Tazminatlar

Söz konusu zarar, ziyan ve tazminatların gider olarak dikkate alınabilmesi için;

- İşle ilgili olması,
- Kanun hükmüne veya sözleşmeye veya ilama bağlı olması şarttır.

* 19/02/1994 tarih ve 21854 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 174 seri no.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği uyarınca; Aralık ayına ait olan sigorta primlerinin ertesi yılın Ocak ayı içinde ödenmesi durumunda bu primler Aralık ayının gideri olarak dikkate alınabilecektir.

Ancak, teşebbüs sahibinin suçlarından doğan tazminatların kanunen kabul edilmeyen gider olduğu hükme bağlandığından, GVK 40/3`de belirtilen zarar, ziyan ve tazminatların teşebbüs sahibinin suçlarından doğmamış olması gerekmektedir.

d) İşle ilgili ve Yapılan İşin Ehemmiyeti ve Genişliği ile Mütenasip Seyahat ve İkamet Giderleri

Söz konusu giderler;

- işle ilgili,
- işin ehemmiyeti ve genişliği ile orantılı,
- seyahat maksadının gerektirdiği süre ile sınırlı olarak indirilebilir.

Ancak turistik mahiyetteki gezi harcamaları ile eşle çıkılan iş seyahatlerinde yapılan harcamaların eşe isabet eden kısmı gider olarak dikkate alınmaz.

e) Kiralama Yoluyla Edinilen veya İşletmeye Dahil Olan ve İşte Kullanılan Taşıtların Giderleri

Taşıtın işletmeye dahil olması demek, bilanço esasına göre defter tutan mükelleflerde, taşıtın bilançonun aktifinde yer alması demektir. İşletme hesabı esasına göre defter tutulması halinde ise taşıt, işletme hesabı defterinin demirbaşlarının kaydedildiği sayfada yer almalıdır. Ayrıca, amortisman defteri tutuluyor ise orada da yer almalıdır.

Taşıtlar için yapılan harcamanın gider olarak kaydedilebilmesi için taşıtların kesinlikle işte kullanılması gerekmektedir.

Ayrıca, işletme aktifinde bulunmamakla beraber kiralama yolu ile edinilen ve işte kullanılan taşıtların giderleri de indirilebilecektir.

f) Aynı Vergi Resim ve Harçlar

İşletme ile ilgili olmak şartı ile ödenen bina, arazi, gider, istihlak, damga, belediye vergileri, harçlar ve kaydiyeler gibi aynı vergi, resim ve harçlar ticari kazancın tespitinde indirim konusu yapılabilmektedir. Buna göre;

- İşletme ile ilgili olan,
- Maddede sayılanlarla aynı mahiyette olan vergiler (banka ve sigorta vergileri, emlak vergileri, işletme ile ilgili olan taşıt vergileri) gider olarak kabul edilebilmektedir. Ancak, Motorlu Taşıtlar Vergisinin 14 üncü maddesine göre, I-III-IV sayılı listelerde yer alan taşıtlardan alınan vergi ve cezalar ile gecikme zamları gelir ve kurumlar vergisi matrah tespitinde gider olarak kabul edilmez. Sözü edilen tarifelerde yer alan taşıtlardan sadece ticari maksatla kullanılan uçak ve helikopterler ile taşıt kiralama faaliyeti ile uğraşan işletmelerin bu amaçla kiraya verdikleri taşıtların vergileri gider yazılabilir.

g) VUK Hükümlerine Göre Ayrılan Amortismanlar

Amortisman ayırabilmek için amortismanına tabi kıymetin;

- İşletmede kullanılması
- İşletmede 1 yıldan fazla kullanılması ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz bulunması gerekmektedir.

h) İşverenlerce, Sendikalar Kanunu Hükümlerine göre Sendikalara Ödenen Aidatlar

Bu aidatların bir aylık tutarı, işyerinde işçilere ödenen çıplak ücretin bir günlük toplamını aşamaz.

Çıplak ücret; fazla mesai, prim, ikramiye, sosyal yardım gibi ek ödemeleri ihtiva etmeyen ücrettir. Çıplak ücretin brütlerinin aylık toplamının 30'a bölünmesi suretiyle ilgili ay için gider yazılabilecek aidat tutarı bulunur. Ancak aidatların işveren tarafından gider yazılabilmesi için aidatın ilgili olduğu yılda sendikaya ödenmesi gerekir.

i) İşverenler Tarafından Ücretliler Adına Bireysel Emeklilik Sistemine Ödenen Katkı Payları

İşverenler tarafından ücretliler adına bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları ticari kazancın tespitinde gider olarak indirilebilir.

Bu kapsamda indirim konusu yapılabilecek tutar, ücretlinin elde ettiği brüt ücretin %10'unu ve yıllık bazda asgari ücretin brüt yıllık tutarını aşamayacaktır. Aynı hüküm ücretliler tarafından ödenen katkı payı tutarı içinde geçerlidir.

Hem işveren hem de ücretli tarafından katkı payı ödenmesi ve toplam tutarın yukarıda belirtilen sınırı (ücretin %10' nu ve asgari ücret tutarı) aşması halinde, indirimin öncelikli olarak ücret matrahının tespitinde mi yoksa ticari kazancın tespitinde mi yapılacağı konusu taraflarca serbestçe belirlenebilecektir.

Gider olarak dikkate alınacak tutarın tespitinde yıllık asgari ücret ve aylık ücret ifadelerinden brüt ücretin anlaşılması gerekmektedir. (GVK.Md.40)

Örnek 1: Bir işverenin Nisan 2006 döneminde çalışanı adına bireysel emeklilik sistemine ödediği katkı payı tutarı 200 YTL'dir.

Aylık Brüt Ücret	1.800 YTL
Bireysel Emeklilik Sistemine İşveren Tarafından Ödenen Katkı	200 YTL
Önceki Dönemlerde (Ocak-Mart/2006) İndirim Konusu Yapılmış Toplam Tutar	120 YTL
Asgari Ücretin Yıllık Tutarı	6.372 YTL
Brüt Ücretin %10'u	180 YTL
Brüt Ücretin %5'i	90 YTL

Ödenen katkı payı toplam tutarı 200 YTL olmasına rağmen brüt ücretin %10'unun 180 YTL olması nedeniyle, işveren tarafından ücretle ilişkilendirilmeksizin ticari kazancın tespitinde gider olarak indirilebilecek katkı payı tutarı 180 YTL olacaktır. İşveren tarafından ödenen ancak GVK'nun 40/9. maddesine göre indirilemeyen 20 YTL ise ücret olarak vergilendirilmek suretiyle ticari kazancın tespitinde dikkate alınacaktır.

j) Gıda Bankacılığı Faaliyetinde Bulunan Dernek ve Vakıflar

Gıda bankacılığı kapsamında yapılan yardımlar 01.01.2004 tarihinden itibaren ticari kazancın tespitinde gider olarak dikkate alınabilecektir.

Gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin bağışının fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek veya vakfa yapılmış olması gerekmektedir. İhtiyacı bulunanlara doğrudan veya başka organizasyonlar aracılığıyla yapılacak anılan maddelerin yardımının yukarıda belirtilen maddeler kapsamında yapılmış bağış olarak değerlendirilmesi mümkün değildir.

Bağışı kabul edecek dernek veya vakfın tüzüğünde veya senedinde ihtiyacı bulunanlara gıda yardımı yapabilmesine ilişkin hükümlerin bulunması gerekmektedir. Bununla beraber, dernek veya vakfın başka alanlarda da faaliyet gösteriyor olmasının, kamuya yararlı dernek veya vergiden muaf vakıf olup olmamasının uygulama açısından herhangi bir önemi bulunmamaktadır.

İndirim konusu yapılacak bağışlar, bağışa konu mal bedeli Vergi Usul Kanununun 232 nci maddesinde belirtilen fatura düzenleme sınırının altında kalsa dahi mutlaka fatura ile belgelendirilecek ve ayrıca taşıma için sevk irsaliyesi düzenlenecektir.

Bağışlanan mala ilişkin bilgileri eksiksiz olarak içerecek fatura, bağış yapılan dernek veya vakıf adına düzenlenecektir. Mal bedeli olarak faturada, bağışa konu malın maliyet bedeli (yüklenilen katma değer vergisi hariç) yazılı olacaktır.

Faturada “İhtiyaç sahiplerine yardım şartıyla bağışlandığından KDV hesaplanmamıştır” ibaresinin yer alması zorunludur.

Ticari işletmeye dahil malların (gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin) bağışlanması durumunda bu malların maliyet bedeli Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı maddesi çerçevesinde gider kaydedilir. Bu işlem, faturanın bir yandan gelir bir yandan da gider kaydedilmesi suretiyle gerçekleştirilir.

Bağışlanan maddelerin işletmeye dahil olmaması halinde ise, söz konusu malın maliyet bedeli yıllık beyannamenin bağış ve yardımlara ilişkin bölümüne yazılarak gelir vergisi matrahının tespitinde indirim olarak dikkate alınacaktır. (GVK.Md.89)

6.1.2.3. Ticari Kazancın Tespitinde İndirilemeyecek Giderler

Aşağıdaki ödemeler ticari kazancın tespitinde gider kabul edilemez: (G.V.K. Md.41)

- a) Teşebbüs sahibi ile eşinin ve çocuklarının işletmeden çektikleri paralar veya aynen aldıkları sair değerler;
- b) Teşebbüs sahibinin kendisine, eşine, küçük çocuklarına işletmeden ödenen aylıklar, ücretler, ikramiyeler, komisyonlar ve tazminatlar;
- c) Teşebbüs sahibinin işletmeye koyduğu sermaye için yürütülecek faizler;
- d) Teşebbüs sahibinin, eşinin ve küçük çocuklarının işletmede cari hesap veya diğer şekillerdeki alacakları üzerinden yürütülecek faizler;
- e) Her türlü para cezaları ve vergi cezaları ile teşebbüs sahibinin suçlarından doğan tazminatlar;
- f) Her türlü alkol ve alkollü içkiler ile tütün ve tütün mamullerine ait ilan ve reklâm giderlerinin %50'si (90/1081 sayılı BKK ile (0) sıfır)
- g) Kiralama yoluyla edinilen veya işletmede kayıtlı olan yat, kotra, tekne, sürat teknesi gibi motorlu deniz, uçak ve helikopter gibi hava taşıtlarından işletmenin esas faaliyet konusu ile ilgili olmayanların giderleri ile amortismanları;
- h) Basın yoluyla işlenen fiillerden veya radyo ve televizyon yayınlarından doğacak maddî ve manevî zararlardan dolayı ödenen tazminat giderleri. (GVK.Md.41)

Bu maddenin uygulanmasında, kollektif şirketlerin ortakları ile adi ve eshamlı komandit şirketlerin komandite ortakları teşebbüs sahibi sayılır.

a) Teşebbüs Sahibi ile Eşinin ve Çocuklarının İşletmeden Çektikleri Değerler ile Bu Kişilere Yapılan Bazı Ödemeler

Yukarıda sayılan ilk dört bentte de teşebbüs sahibi ile eşi ve çocuklarının işletmeden çektikleri paralar veya aldıkları sair iktisadi değerler ile teşebbüsten bu kişilerce yapılan bazı ödemelerin ticari kazancın tespitinde gider olarak indirilemeyeceği belirtilmiştir.

Bu bentlerde yer alan düzenlemeler, işletmenin ticari varlığı ile işletme sahip ya da yakınlarının kişisel varlıklarının birbirinden ayrılması, ticari işletmeye ilişkin

giderlerle, işletme sahip ya da yakınlarının özel tasarruflarının giderlerinin birbirinden ayrılması amacını taşımaktadır.

b) Her Türlü Para Cezaları, Vergi Cezaları, Gecikme Zamları ve Faizleri, Teşebbüs Sahibinin Suçlarından Doğan Tazminatlar ile Bu Gibi Şahsi Vergiler

- Her türlü para cezaları,
- Vergi cezaları,
- Teşebbüs sahibinin suçlarından doğan tazminatların gider olarak indirilebilmesi mümkün olmamakla beraber, (GVK.Md.41/5)
- ✓ Gelir vergisi ile diğer şahsi vergiler,
- ✓ Her ne şekilde olursa olsun vergi cezaları ve para cezaları,
- ✓ Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre ödenen cezalar, gecikme zamları ve faizler,
- ✓ Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre ödenen cezalar, gecikme faizleri, gelir vergisi matrahından ve gelir unsurlarından indirilmez. (GVK.Md.90)

Ancak, ticari bir sözleşmeye cezai şart konmuşsa, bu çeşit bir tazminat cezai mahiyette tazminat sayılmaz, gelir vergisinden indirilebilir.

Ticari faaliyet nedeni ile ödenen müeyyideler, faizler, zamlar safi kazanç tutarının hesaplanmasında gider unsuru olarak kabul edilebilir. Kamu kurumları tarafından verilen hizmet bedellerinin geç ödenmesi nedeniyle gecikme cezası olarak adlandırılan ve tahsil edilen bedeller sözleşmeye dayanan tazminat veya ticari faaliyet nedeniyle ödenen gecikme faizi mahiyetinde bulunduğundan ticari kazancın tespitinde gider olarak dikkate alınabilecektir.

c) Her Türlü Alkol ve Alkollü İçkiler ile Tütün ve Tütün Mamullerine Ait İlan ve Reklam Giderlerinin %50'si

Söz konusu giderlerin yarısı indirim konusu yapılırken Bakanlar Kurulu Kararı ile yapılan düzenleme ile oran (0) sıfır olarak belirlendiğinden bu harcamaların tamamı gider olarak indirilebilecektir.

d) Motorlu Deniz Taşıtları ve Hava Taşıtlarından İşletmenin Esas Faaliyet Konusu ile İlgili Olmayanların Giderleri ile Amortismanları

Kiralama yolu ile edinilen veya işletmede kayıtlı olan yat, kotra, sürat teknesi gibi motorlu deniz; uçak, helikopter gibi hava taşıtlarında işletmenin esas faaliyet konusu ile ilgili olmayanların giderleri ile amortismanları ticari kazancın tespitinde indirim konusu yapılamaz. (GVK.Md.40)

6.1.2.4. Diğer Kanunlara Göre İndirilebilecek ve İndirilemeyecek Giderler

Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununa göre, söz konusu Kanunun I-III-IV sayılı tarifelerinde yer alan taşıtlardan alınan vergi ve cezalar ile gecikme zamlarının gider olarak indirilmesi mümkün bulunmamaktadır (Ticari amaçla kullanılan uçak, helikopter ile taşıt kiralama faaliyeti ile uğraşan işletmelerin bu amaçla kiraya verdikleri taşıtlara ait giderler indirilebilecektir.)

Özel işlem ve özel iletişim vergilerinin ticari kazancın tespitinde gider olarak indirilmesi mümkün bulunmamaktadır.

Katma Değer Vergisi mükellefleri kullanmak üzere satın aldıkları ödeme kaydedici cihazların her biri için %100'e kadar amortisman oranı seçebilirler. Amortisman ayırma imkanı bulunmayanlar ise alış bedelinin tamamını vergiye tabi kazançlarının tespitinde indirim konusu yaparlar. (3100 Sayılı Kanun Md. 7)

6.1.3. Yıllara Sari İnşaat ve Onarma İşlerinin Vergilendirilmesi

6.1.3.1.Yıllara Sari İnşaat ve Onarım İşinin Özellikleri

Gelir vergisinde takvim yılı esastır. Bir takvim yılına ait gelirler ertesi yılın Şubat-Mart ayında beyan edilir. Bu vergilendirme ve beyan sisteminin istisnası Gelir Vergisi Kanununun 42, 43 ve 44 üncü maddelerinde yer alan yıllara yaygın inşaat ve onarım işidir.

Bir yıldan fazla süren (birden fazla takvim yılına taşan) inşaat ve onarma işlerinden elde edilen kazançlar işin bitiminde tespit edilir, tamamı o yılın geliri sayılarak takip eden yılın Mart ayının 15 inci gününe kadar beyan edilir.

Bir işin 42 nci madde kapsamında değerlendirilebilmesi için aşağıdaki koşulları taşıması gerekmektedir.

- Faaliyet konusu iş, inşaat ve onarım işi olmalıdır.
- İnşaat ve onarım işi başkalarının hesabına ve taahhüde bağlı olarak yapılmalıdır.
- İnşaat ve onarım işi birden fazla takvim yılına sirayet etmelidir.

6.1.3.2. İnşaat ve Onarım İşinde İşin Başlangıç Tarihi

GVK'nun 42 nci maddesi kapsamına giren işlerde, inşaat ve onarım işinin başlangıç ve bitim tarihi önem arz etmektedir.

Bu çerçevede;

- Yapılan sözleşmede yapılacak işin yer teslimi öngörülmüş ise yerin teslim edildiği tarih,
- Sözleşmede yer teslim tarihi belirtilmemiş ise sözleşmede belirtilen işin başlangıç tarihi,
- Sözleşmede bunların hiçbiri belirtilmemiş ise sözleşme tarihi, işin başlangıç tarihi olarak kabul edilir.

6.1.3.3. İnşaat ve Onarım İşinde İşin Bitim Tarihi

- Geçici ve kesin kabule tabi olan işlerde geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın onaylandığı tarih,
- Geçici ve kesin kabul usulüne tabi olmayan işlerde işin fiilen tamamlandığı veya fiilen bırakıldığı tarih,

işin bittiği tarih olarak kabul edilir. Diğer bir ifadeyle, yıllara sari işlerde geçici kabul tutanağının düzenlenerek onaylanması ile iş bitmiş sayılır ve bu tarih itibarıyla kar-zarar tespit edilerek takip eden yıl beyan edilir.

Geçici ve kesin kabul yönteminde yıllara sari inşaat ve onarma işlerinde iş, geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın idarece onaylandığı tarihte bitmiş sayılır. Elde edilen kazanç veya zarar, geçici kabul tutanağının idarece onaylandığı yılı izleyen Mart ayının 15 inci günü akşamına kadar beyan edilir.

Geçici kabulden kesin kabul tarihine kadar bu işle ilgili olarak yapılan giderler ile her türlü hasılat bu giderlerin yapıldığı veya hasılatın elde edildiği yılın kar-zarar hesabına intikal ettirilir.

Geçici ve kesin kabul usulüne tabi olmayan işlerde işin fiilen tamamlandığı yıl, işin bittiği tarih olarak kabul edilir. Bu hallerde fiili bir ölçü söz konusu olup, her olay kendine ait özellikler taşıyabilir. Genel planda önem taşıyan unsur, inşası tamamlanan yapının, sahibinin istifade ve tasarrufuna sunulmuş olmasıdır.

İşin ifa edilerek son bulması için aşağıdaki şartların birlikte bulunması gerekir.

- İşin yapılmış olması,
- Yapılan şeyin teslim edilmiş olması,
- Yapılan şeyin kabul edilmiş olması gerekir.

6.1.3.4. İnşaat ve Onarma İşlerinde Ortak Genel Giderlerin Dağıtımı

Yıllara sari inşaat ve onarma işi yapan yükümlüler, bu işlerine ait kayıtlarını ayrı bir defterde veya tutmakla yükümlü oldukları defterlerin ayrı sayfalarında göstermek ve kar-zararlarını ayrı ayrı saptamak zorundadırlar.

Hangi işle ilgili olduğu saptanamayan veya bütün işler için yapılan giderler ortak genel gider olarak kabul edilip yapılan işlere dağıtılırlar.

Yıl içinde birden fazla inşaat ve onarım işinin birlikte yapılması halinde her yıla ait müşterek genel giderler bu işlere ait harcamaların birbirine olan nispetine göre dağıtılacaktır. Enflasyon düzeltmesi uygulanan dönemlerde ise harcamaların düzeltilmiş değerlerinin dikkate alınacağı tabidir.

Tek veya birden fazla inşaat ve onarım işi diğer işlerle birlikte yapılıyor ise, her yıla ait müşterek genel giderler bu işlere ait harcamalar ile diğer işlere ait satış veya hasılat tutarlarının birbirlerine olan nispeti dahilinde dağıtılacaktır.

Örnek

Mükellef (B), hepsi yıllara sari inşaat ve onarım işi yapmakta olup,

- A işinden 60 bin YTL.
- B işinden 36 bin YTL.
- C işinden 24 bin YTL. istihkak almıştır.

Üç ayrı iş için müştereken 9.600 YTL. genel gider yapılmıştır. Bu genel giderlerin işlere dağılımı bu işlerle ilgili harcama tutarlarının birbirine olan oranına göre yapılacaktır.

İşler	Yapılan Harcama Tutarları (bin YTL)	Harcama Oranı (%)	İşlere Düşen Ortak Genel Giderler (YTL)
A işi	60	50	4.800
B işi	36	30	2.880
C işi	24	20	1.920
Toplam	120	100	9.600

6.1.3.5. İnşaat ve Onarma İşlerinde Amortismanların Dağıtımını

Ortak olarak kullanılan makine, tesisat ve ulaştırma araçlarının amortismanları bunların her bir işte kullanıldıkları gün sayısına göre inşaatların maliyetlerine dağıtılır.(GVK.Md.43) Amortisman dağıtımında aşağıdaki konulara dikkat edilmelidir:

- Mobilya, hesap ve yazı makinesi gibi büro malzemelerinin amortismanı; ortak genel giderlere eklenerek dağıtımına tabi tutulur.
- Yıl içinde alınan tesisat, makine ve ulaştırma araçlarının satın alındığı tarihten önceki günlere isabet eden amortismanları, yine ortak genel giderlere eklenerek dağıtımına tabi tutulur.
- Tesisat, makine ve ulaştırma araçlarının kullanılmayıp boş kaldığı günlere isabet eden amortismanları, ortak genel giderlere eklenerek dağıtımına tabi tutulur. Söz konusu araçların kullanılmadığı veya kullanılmasının mümkün olmadığı işlere pay verilmez.

Örnek: Değeri 30 bin YTL olan kamyon aşağıdaki sürelerde belirtilen faaliyetlerde kullanılmıştır. Amortisman oranı %20'dir. $(30.000 * \%20 = 6.000)$

İşler	Kullanıldığı Gün Sayısı	Gün Sayısının Oranı	Ayrılacak Amortisman Payı
A İnşaat	60	2/12	1.000
B İnşaat	120	4/12	2.000
Nakliye	90	3/12	1.500
Nalburiye	90	3/12	1.500
Toplam	360	12/12	6.000

6.1.3.6. Yıllara Sari İnşaat ve Onarma İşlerinde Tevkifat Uygulaması

Yıllara sari ve onarım işi yapanlara zaman zaman söz konusu işlere ilişkin olarak düzenlenen istihkak raporuna dayanarak istihkak ödemesi yapılmaktadır. Bu ödemeler geçici kabulün veya işin fiilen bitiminden sonraki ana ödemeye mahsuben yapılan bir ödeme olmaktadır.

Vergilemedeki gecikmeyi telafi etmek ve müteahhidin ödemedeki mali yükünü azaltmak amacıyla, yıllara yaygın inşaat ve onarma işlerinde ödenen istihkak bedellerinden vergi kesintisi yapılmaktadır. Vergi kesintisi yapmak mecburiyetinde olanlar, yıllara yaygın inşaat ve onarma işini yapanlara (kurumlar dahil) ödedikleri istihkak bedellerinden istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben (avans olarak ödenenler dahil) %5 (2006/11449 sayılı BKK ile %3 Yürürlük; 01/01/2007) nispetinde vergi kesintisi yapmakla yükümlüdürler. (GVK.Md.94)

Yıllara sari inşaat ve onarım işlerinde gelir vergisi tevkifatının matrahı, bu işleri yapanlara ödenen istihkak bedelleridir. Kesilen bu vergiler verilecek yıllık gelir vergisi beyannamesinde bildirilen kazanç üzerinden hesaplanacak gelir kurumlar vergisinden mahsup edilir. İşin devam etmesi nedeniyle kazancı beyannameye dahil edilmemiş olan inşaatlara ilişkin istihkaklardan kesilen gelir vergisi tevkifatları diğer kazanç unsurları üzerinden hesaplanan gelir ya da kurumlar vergisinden mahsup edilemez.

Diğer taraftan, geçici kabulden sonra kesin kabulü sağlamak üzere yapılan işler nedeniyle alınan istihkaklar, biten inşaat işiyle ilgilendirilmeksizin elde edildikleri yılın kar veya zararının tespitinde dikkate alınırlar ve gelir vergisi tevkifatına tabi tutulmazlar.

Yıllara sari inşaat ve onarma işinden elde edilen istihkaklar nedeniyle oluşan faiz gelirlerinin, inşaat işinin değil faiz gelirlerinin ait olduğu yılın kazancı olarak beyan edilmesi gerekmektedir.

GVK'nun 42 nci maddesi kapsamına giren birden fazla takvim yılına sirayet eden inşaat ve onarma işleri dolayısıyla alınan istihkak bedellerinden tevkif edilmiş bulunan vergilerin, yıllık gelir veya kurumlar vergisi beyannamesinde gösterilen gelire dahil kazançlar üzerinden hesaplanan gelir veya kurumlar vergisinden mahsubu neticesinde, mükellefe iadesi gereken bir verginin kalması halinde, bu vergi mükellefin talebi doğrultusunda nakden ve/veya diğer vergi borçlarına mahsup edilmek suretiyle iade edilecektir.

Sözleşme yapılırken işin yıl içinde bitmesinin öngörülmesine karşın iş değişik nedenlerle yıl içinde bitmeyip sonraki yıla sarkabilir. Yeni sözleşmenin yapılması veya sözleşmede değişikliğin yapılmasıyla birlikte ya da fiilen iş yıllara yaygın duruma gelebilir. Bu durumda yeni sözleşmenin veya sözleşmede değişikliğin yapıldığı ya da fiilen yıllara yaygın hale geldiği tarihten sonra yapılan hakediş ödemelerinden vergi kesintisi yapılması gerekir.

Örnek: İlköğretim Okulu bina inşaatı yapım işi 30.12.2005 tarihinde sözleşmeye bağlanmış, 05.01.2006 tarihinde yer teslimi yapılmış, ayrıca işin 180 günde tamamlanacağı sözleşmeye bağlanmıştır. Söz konusu inşaat işi ile ilgili olarak müteahhide zaman zaman istihkak (hakediş) ödemesi yapılmıştır.

Örnek olayımızda okul inşaatı için yer teslimi 05.01.2006 tarihinde yapıldığından işin başlangıç tarihi 05.01.2006 olup, işin 180 günde tamamlanacağı öngörüldüğünden bitim tarihinin de aynı yılda olması nedeniyle işin GVK'nun 42 nci maddesi kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir. Dolayısıyla, söz konusu istihkaklardan gelir vergisi tevkifatı yapılmayacaktır.

7. TİCARİ KAZANCIN İSTİSNALARI

7.1. PTT Acentelerinde Kazanç İstisnası

PTT acenteliği faaliyetinden elde edilen kazançlar, gelir vergisinden müstesnadır. Ancak, bu kazanç istisnasının GVK'nun 94. madde uyarınca yapılan tevkifata etkisi yoktur

7.2. Sergi ve Panayır İstisnası

Dar mükellefiyete tabi olanların hükümetin izni ile açılan sergi ve panayırarda yaptıkları ticari faaliyetlerden elde ettikleri kazançlar, Türkiye'de başkaca işyeri veya daimi temsilcileri bulunmamak şartıyla gelir vergisinden istisna edilmiştir. Bu sergi ve panayırarda yapılan serbest meslek faaliyetinden elde edilen kazançlar da gelir vergisinden müstesnadır. (GVK.Md.30)

7.3. Serbest Bölgelerde Elde Edilen Kazançlara İlişkin İstisna

3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanununda 5084 sayılı Kanunla yapılan değişiklik ile serbest bölgeler gümrük hattı dışında sayılmış; bu bölgelerde gümrük ve kambiyo mükellefiyetine dair mevzuat hükümlerinin uygulanmayacağı belirtilmiş; işletmeci ve kullanıcıların yatırım ve üretim safhalarında Bakanlar Kurulunca belirlenecek vergi dışı teşviklerden yararlandırılabilen hükme bağlanmıştır. (3218 sayılı Kanun Madde 6)

3218 sayılı Kanuna 5084 sayılı Kanunun 9 uncu maddesiyle eklenen geçici 3 üncü maddede de, serbest bölgelerde 06.02.2004 tarihi itibarıyla faaliyette bulunmak üzere ruhsat almış mükelleflerin, faaliyet ruhsatlarında belirtilen süre ile sınırlı olmak üzere bölgelerde gerçekleştirdikleri faaliyetler dolayısıyla elde ettikleri kazançları gelir ve kurumlar vergisinden istisna edilmiştir.

3218 sayılı Kanunda yapılan değişikliklerin incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, bölgelerde vergi mükellefiyetine dair mevzuat hükümlerinin uygulanması sağlanmış, tam ve dar mükelleflerin bölgedeki gelir ve kurumlar vergisi muafiyetine son verilmiştir.

Serbest bölgelerde faaliyette bulunan mükelleflerle ilgili olarak, 4 Eylül 2004 tarih ve 25573 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 85 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde ayrıntılı açıklamalara yer verilmiştir.

Bununla birlikte 5084 sayılı Kanundan önce veya sonra faaliyet ruhsatı almış olanların Serbest Bölgelerdeki imalatlarının satışı sonucu elde edilen kazançları Avrupa Birliğine tam üyeliğin gerçekleştiği tarihi içeren yıllık vergilendirme döneminin sonuna kadar gelir vergisinden istisnadır.

7.4. Eğitim ve Öğretim İşletmelerinde Kazanç İstisnası

Eğitim ve öğretim işletmelerinde kazanç istisnası 5228 sayılı Kanunla ve GVK'nun mülga 20'inci maddesi başlığı ile yeniden düzenlenmiştir. Buna göre, "okul öncesi eğitim, ilköğretim, özel eğitim ve orta öğretim özel okullarının işletilmesinden elde edilen kazançlar, ilgili Bakanlığın görüşü alınmak suretiyle Maliye Bakanlığının belirleyeceği usul ve esaslar çerçevesinde beş vergilendirme dönemi gelir vergisinden müstesnadır. İstisna, okulların faaliyete geçtiği vergilendirme döneminden itibaren başlar."

Eğitim ve öğretim işletmelerine tanınan kazanç istisnası; okul öncesi eğitim, ilköğretim, orta öğretim ve özel eğitim okullarının işletilmesinden elde edilen kazançlar için geçerlidir. Bu istisnadan 01.01.2004 tarihinden itibaren faaliyete geçen eğitim ve öğretim kurumları yararlanabilecektir. Bu tarihten önce faaliyete geçen okulların işletilmesinden elde edilen kazançlara bu istisnayı uygulamak mümkün değildir.

Kişilerin bilgi düzeyini yükseltmek amacıyla kurulan dershaneler, sosyal-kültürel ve mesleki alanda yetenek, bilgi, beceri ve deneyimlerini geliştirmek, boş zamanlarını değerlendirmek ve öğrencileri istedikleri derslere yetiştirmek amacıyla faaliyet gösteren özel öğretim kurumları (Anadolu liselerine, üniversiteye hazırlık kursları, bilgisayar kursları, dans-bale okulları vb.) ile öğrenci etüt eğitim merkezlerinin işletilmesinden elde edilen kazançlar da bu istisna kapsamı dışındadır.

İstisna faaliyete başlanılan vergilendirme döneminden itibaren 5 vergilendirme dönemi için geçerlidir. Eylül 2006 tarihinde faaliyete geçen bir ortaöğretim okulu için 2006-2010 vergilendirme dönemlerinde elde edilen kazançlara istisna uygulanacaktır. Kurum açma izin belgesinin daha önceki bir tarihi taşıması, istisna uygulamasının süresini değiştirmez. Yukarıdaki örnekte kurum için izin belgesi 2005 yılında verilmiş olsa dahi istisna 2006 yılından itibaren yani faaliyete geçilen dönemden itibaren uygulanacaktır.

Eğitim tesislerinde yer alan büfe, kantin vb. işletilmesi veya kiraya verilmesinden elde edilen kazançlar da istisna kapsamı dışındadır. Fakat yemek, yatma

ve taşıma bedelleri okul ücretine dahilse bu faaliyet gelirleri de istisnadan faydalanabilecektir.

7.5. Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde Yapılan Faaliyetler Sonucu Elde Edilen Kazançlara İlişkin İstisna

4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununa göre teknoloji geliştirme bölgelerinde faaliyet gösteren mükelleflerin, münhasıran bu bölgedeki yazılım ve AR-GE faaliyetlerinden elde ettikleri kazançları faaliyete başlanılan tarihten bağımsız olmak üzere, 31.12.2013 tarihine kadar gelir ve kurumlar vergisinden istisna edilmiştir. (4691 sayılı Kanun Geçici Madde 2)

01.01.2004 tarihinden önce teknoloji geliştirme bölgelerinde faaliyet gösteren mükelleflerin, bölgedeki yazılım ve AR-GE faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlar da, faaliyete başladıkları tarihten bağımsız olmak üzere, 31.12.2013 tarihine kadar gelir ve kurumlar vergisinden müstesnadır.

7.6. 4325 Sayılı Olağanüstü Hal Bölgesinde ve Kalkınmada Öncelikli Yörelere İstihdam Yaratılması ve Yatırımların Teşvik Edilmesi İle 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Kapsamındaki Gelir Vergisi İndirimi

4325 sayılı Kanun kapsamına dahil illerde 01.01.1998 tarihinden önce işyeri bulunan mükellefler ile 01.01.1998 - 31.12.2000 tarihleri arasında bu illerde yeni bir işyeri açan ve gelir ve kurumlar vergisi istisnası uygulamasından yararlanan mükellefler için istisna süresinin bitiminden başlamak ve 31.12.2007 tarihinde sona ermek üzere çalıştırılan işçi sayısına bağlı olarak %40 - %60 arasında değişen oranlarda vergi indiriminden yararlanılması mümkün bulunmaktadır.

7.7. Yatırım İndirimi

Belirli şartlar altında yapılan yatırım harcamalarının belli bir oranının vergi matrahından indirilmesini sağlayan bir teşvik müessesesi olan “Yatırım İndirimi İstisnası” uygulaması 8 Nisan 2006 tarihli ve 26133 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan değişiklikle 1.1.2006 tarihi itibarıyla yürürlükten kaldırılmış fakat geçiş dönemine ilişkin olarak geçici düzenlemeler yapılmıştır.

Gelir Vergisi Kanununa eklenen Geçici 69 uncu madde ile;

“Geçici Madde 69- Gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri; 31/12/2005 tarihi itibarıyla mevcut olup, 2005 yılı kazançlarından indiremedikleri yatırım indirimi istisnası tutarları ile;

- a) 24/4/2003 tarihinden önce yapılan müracaatlara istinaden düzenlenen yatırım teşvik belgeleri kapsamında, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 9/4/2003 tarihli ve 4842 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılmadan önceki ek 1, 2, 3, 4, 5 ve 6 ncı maddeleri çerçevesinde başlanılmış yatırımları için belge kapsamında 1/1/2006 tarihinden sonra yapacakları yatırımları,
- b) 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun mülga 19 uncu maddesi kapsamında 1/1/2006 tarihinden önce başlanan yatırımlarla ilgili olarak, yatırımla iktisadi ve teknik bakımdan bütünlük arz edip bu tarihten sonra yapılan yatırımları, nedeniyle, 31/12/2005 tarihinde yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine göre hesaplayacakları yatırım indirimi istisnası tutarlarını, yine bu tarihteki mevzuat hükümleri (vergi oranına ilişkin hükümler dahil) çerçevesinde sadece 2006, 2007 ve 2008 yıllarına ait kazançlarından indirebilirler.”

şeklinde ifade edilmiştir.

Ayrıca 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu 3 nolu sirküleri ile yatırım indirim uygulamasına açıklık kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu sirkülerde ;

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa 5479 sayılı Kanunla eklenen Geçici 69 uncu madde kapsamında yatırım indirimi istisnasından yararlanılıp yararlanılmaması mükelleflerin isteklerine bırakılmıştır. Mükellefler bu tercihlerini 2006, 2007 ve 2008 yıllarının tamamı için kullanabilecekleri gibi bu yılların herhangi biri için de kullanabileceklerdir.

Ancak mükelleflerin kendi istekleriyle yararlanmadıkları yatırım indirimi istisnası tutarlarının yatırım indirimi uygulamasının tercih edildiği yıllarda indirim konusu yapılması mümkün değildir. Kazanç yetersizliği nedeniyle indirimi fiilen mümkün olmayan kısmın ise müteakip dönemlerde indirilebileceği tabiidir.

Diğer taraftan, 2006 yılı kazançlarının vergilendirilmesinde, yatırım indirimi istisnasından yararlanmak isteyen mükelleflerin 2006 yılının ikinci geçici vergilendirme dönemine ilişkin beyannamenin verileceği tarihe (14/8/2006) kadar tercihlerini belirlemeleri gerekmektedir. 2006 yılı birinci geçici vergilendirme dönemi itibarıyla yatırım indirimi istisnasından yararlanan mükelleflerin, ikinci geçici vergilendirme döneminde bu istisnadan

yararlanmamayı tercih etmeleri halinde, birinci geçici vergilendirme dönemine ilişkin olarak herhangi bir işlem yapmalarına gerek bulunmamaktadır.

2007 ve 2008 yıllarında ise mükelleflerin tercihlerini ilk geçici vergilendirme dönemine ilişkin beyannamenin verileceği tarihe kadar belirlemeleri gerekmektedir.

Mükelleflerin, yapmış oldukları bu tercihlerden yıllık beyanname döneminde vazgeçmelerine imkan bulunmamaktadır.

7.7.1 Yatırım İndirimi Uygulaması

7.7.1.1. Devreden Yatırım İndirimi

Gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri, 31/12/2005 tarihi itibarıyla mevcut olup, 2005 yılı kazançlarından indiremedikleri devreden yatırım indirimi istisnası tutarlarını, endeksleme uygulamasına tabi tutulmuş değerleri ile dikkate alarak; 2006, 2007 ve 2008 yıllarında elde ettikleri kazançlarından indirebileceklerdir.

7.7.1.2. 1/1/2006 Tarihinden Sonra Yapılacak Yatırımlar İçin Yatırım İndirimi Hesaplanması

7.7.1.2.1. 24/4/2003 Tarihinden Önce Yapılan Müracaatlara İstinaden Düzenlenen Teşvik Belgeleri Kapsamında Yapılan Yatırımlar

Mükellefler, yatırım teşvik belgeleri kapsamında, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 4842 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılmadan önceki ek 1-6 ncı maddeleri çerçevesinde başlanılmış yatırımları için, belge kapsamında 1/1/2006 tarihinden sonra yapacakları yatırım harcamaları dolayısıyla 31/12/2005 tarihinde yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine göre hesaplayacakları yatırım indirimi istisnası tutarlarını; 2006, 2007 ve 2008 yıllarında elde ettikleri kazançlarından indirebileceklerdir. İndirim konusu yapılamayan tutarların müteakip yıllarda endekslemeye tabi tutulacağı tabiidir.

7.7.1.2.2. Gelir Vergisi Kanununun Mülga 19 uncu Maddesi Kapsamında 1/1/2006 Tarihinden Önce Başlanılan Yatırımlar

Gelir Vergisi Kanununun mülga 19 uncu maddesi kapsamında 1/1/2006 tarihinden önce yatırıma başladığını belgeleyen mükellefler, komple ya da entegre tesisler gibi tamamlanması belli bir süreci gerektiren yatırımlar ile ilgili ve bu yatırımlarla iktisadi ve teknik bakımdan bütünlük arz edip bu tarihten sonra yapılan yatırım harcamaları için, 31/12/2005 tarihinde yürürlükte bulunan mevzuat hükümleri çerçevesinde hesaplayacakları yatırım indirimi istisnası tutarlarını; 2006, 2007 ve 2008 yıllarında elde ettikleri kazançlarından indirebileceklerdir.

Buna göre mükelleflerce, yatırım kapsamında ithal edilecek mallar için 1/1/2006 tarihinden önce akreditif açtırılması, yatırım büyüklüğü ile ilgili olarak altyapı hazırlıklarının tamamlanmış olması, mal ve hizmet üretim yeri olarak bina inşaatına başlanması, yatırımların gerçekleşme durumu hakkında Organize Sanayi Bölgelerinde Bölge Yöneticiliğine, diğer bölgelerde Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüklerine bilgi verilmiş olması gibi haller bu tarihten önce yatırıma başlanmış olduğunu tevsik eden işlemler olarak kabul edilecektir.

7.7.2. Yatırım İndirimi Uygulayan Mükelleflerin Kazançlarına Uygulanacak Vergi Oranı

Gelir Vergisi Kanununun Geçici 69 uncu maddesi kapsamında (2006, 2007 ve 2008 yılları için) yatırım indirimi uygulayan gelir vergisi mükellefleri, 31/12/2005 tarihinde yürürlükte bulunan vergi tarifesini; kurumlar vergisi mükellefleri ise mülga 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 25 inci maddesinde yer alan %30 kurumlar vergisi oranını, indirimin uygulandığı yıl kazançlarına uygulamak suretiyle anılan yıllara ait gelir veya kurumlar vergilerini hesaplayacaklardır.

2006 veya 2007 yıllarında Gelir Vergisi Kanununun Geçici 69 uncu maddesi kapsamında yararlanılabilecek yatırım indirimi istisnası tutarı bulunmayan veya bulunmakla birlikte bu yıllarda tercihlerini yatırım indirimi uygulamama yönünde kullanan mükelleflerin, 2008 yılında yatırım indirimi uygulamaları halinde, geçmiş söz konusu yıllar için herhangi bir işlem yapılmayacaktır.

7.7.3. Özel Hesap Dönemi Kullanan Mükellefler

Vergi Usul Kanununun 174 üncü maddesine göre, kendisine özel hesap dönemi tayin edilen mükelleflerin ticari ve zirai kazançları, hesap döneminin kapandığı takvim yılının kazancı sayılmaktadır.

Gelir Vergisi Kanununun Geçici 69 uncu maddesinde yer alan, “31/12/2005 tarihi itibarıyla mevcut olup, 2005 yılı kazançlarından indiremedikleri yatırım indirimi istisnası tutarları” hükmündeki “31/12/2005” tarihi, özel hesap dönemine tabi mükellefler için de geçerlidir. Buna göre, özel hesap dönemi tayin olunan gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri 2006, 2007 ve 2008 yıllarında sona eren özel hesap dönemlerinde Gelir Vergisi Kanununun Geçici 69 uncu maddesi kapsamında yatırım indirimi uygulayabileceklerdir.

Gelir Vergisi Kanununun 19 uncu maddesi 5479 sayılı Kanunla 1/1/2006 tarihinden geçerli olmak üzere 6/4/2006 tarihinde yürürlükten kaldırıldığından, 2005 yılında başlayıp 2006 yılında sona eren özel hesap dönemine tabi kurumlar vergisi mükelleflerinin, 31/12/2005 tarihine kadar yapmış oldukları harcamaları üzerinden hesapladıkları yatırım indirimi istisnası tutarları ile daha önceki dönemlerden devreden yatırım indirimi istisnası tutarları toplamını, 2005 yılında başlayıp 31/12/2005 tarihine kadar olan döneme ait kazançlarından indirebilmeleri; bu indirimde rağmen artan tutar bulunması halinde artan kısmı, 01/01/2006 – (2006 yılı içinde biten) özel hesap döneminin bitiş tarihi arasındaki dönem kazançlarından ve/veya 2007 ve 2008 yılı kazançlarından (%30 kurumlar vergisi oranını dikkate almak suretiyle) indirilebilmeleri mümkün bulunmaktadır.

2005 yılında başlayıp 2006 yılında sona eren özel hesap dönemine tabi söz konusu mükelleflerin, 31/12/2005 tarihine kadar yapmış oldukları harcamaları üzerinden hesapladıkları yatırım indirimi istisnası tutarları ile daha önceki dönemlerden devreden yatırım indirimi istisnası tutarları toplamının, 2005 yılında başlayıp 31/12/2005 tarihine kadar olan döneme ait kazançlarından indiriminden sonra, artan tutar bulunmaması halinde, 2006 yılı içinde biten özel hesap dönemine ait kazancın tamamına 5520 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesinin 6 numaralı fıkrasına göre belirlenen kurumlar vergisi oranının uygulanacağı tabiidir.

2005 yılında başlayıp 2006 yılında biten özel hesap dönemine ait kazancın, 31/12/2005 tarihine kadar olan dönem ile bu tarihten sonraki döneme ait kısmı; özel hesap dönemine ait toplam kazanç tutarının 12'ye bölünmesi sonucu bulunan tutarın, kıst dönemdeki ay sayısı ile çarpılması suretiyle belirlenecektir.

7.8. Türk Uluslararası Gemi Siciline Kayıtlı Gemilerin İşletilmesinden ve Devrinden Elde Edilecek Kazançlara İlişkin İstisna

4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 12'nci maddesinin birinci fıkrasında, "Bu Kanun uyarınca oluşturulan Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı gemilerin işletilmesinden ve devrinden elde edilen kazançlar, gelir ve kurumlar vergileriyle fonlardan istisnadır." hükmü yer almaktadır.

Bu istisnadan yararlanmak isteyen gerçek ve tüzel kişiler gemilerini Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıt ettirmekle yükümlüdürler.

8. YILLIK BEYANNAMENİN VERİLMESİ VE GELİRİN TOPLANMASI

Gelir Vergisi Kanununun 85 ve 86 ncı maddelerinde, tam ve dar mükellefiyet esasında hangi gelirlerin hangi koşullarda beyan edileceği veya edilmeyeceği hükümlerine yer verilmiştir.

Bu hükümler çerçevesinde beyan edilecek/edilmeyecek gelirler aşağıda tablo halinde gösterilmektedir.

TAM MÜKELLEFLER GERÇEK KİŞİLERDE

BEYAN EDİLECEK GELİRLER

- Gerçek usulde vergilendirilen ticari kazançlar
- Basit usulde vergilendirilen ticari kazançlar
- Gerçek usulde vergilendirilen zirai kazançlar
- Serbest meslek kazançları
- Tasfiye halinde bulunanlar dahil olmak üzere kollektif şirket ortakları ile komandit şirketlerin komandite ortakları

HİÇBİR ŞEKİLDE BEYAN EDİLMEMEYEN GELİRLER

- Gerçek usulde vergilendirilmeyen zirai kazançlar
- Emekli, yardım sandıkları ile emeklilik ve sigorta şirketleri tarafından yapılan ödemeler (GVK 75/15)
- Kazanç ve iratların istisna hadleri içinde kalan kısımları
- Tek işverenden sağlanan ve tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücret gelirleri

DAR MÜKELLEFLER GERÇEK KİŞİLERDE

BEYAN EDİLECEK GELİRLER

- Ticari Kazançlar
- Gerçek usulde vergilendirilen zirai kazançlar
- Tevkifata tabi tutulmamış menkul sermaye iratları ve gayrimenkul sermaye iratları

YILLIK BEYANNAME İLE BEYAN EDİLEMİYEN GELİRLER (Tevkif yoluyla vergilendirilmiş kazançlarda)

- Ücretler
- Serbest Meslek Kazançları
- Menkul Sermaye İratları
- Gayrimenkul Sermaye İratları
- Diğer Kazanç ve İratlar

Örnek 1: Ticari kazanç mükellefi olan Bay (E), aynı zamanda çiftçilik yapmakta olup, 2006 yılında elde ettiği zirai kazancı 5.000 YTL'dir. Zirai kazancın gerçek usulde vergilendirilmesine yönelik şartları taşımayan Bay (E)'nin bu geliri tevkif suretiyle vergilendirilmiştir. Bay (E) ticari kazancı nedeniyle tutarı ne olursa olsun 2007 yılı Mart ayında yıllık beyanname verecektir. Zirai kazancı gerçek usulde (defter tutmak suretiyle) vergilendirilmediği için bu gelirini beyannameye dahil etmeyecektir.

- Tek işverenden alınan ve tevkif yoluyla vergilendirilmiş olan ücretler tutarı ne olursa olsun beyan edilmeyecektir. Birden fazla işverenden ücret geliri elde edilmesi halinde, ücretlerin toplanması sırasında birinci işverenden alınan ücret dikkate alınmayacak olup (toplama dahil edilmeyecek), bulunan tutarın beyan sınırını aşması halinde ilk işverenden alınan da dahil olmak üzere tamamı beyan edilecektir.
- Elde edilen gelirin tevkifata tabi tutulmuş, birden fazla işverenden alınan ücret, menkul sermaye iradı ve gayrimenkul sermaye iradı olması halinde ücret gelirleri ayrı değerlendirilecektir. Birden sonraki işverenden alınan ücretlerin toplamı beyan sınırını aşıyorsa birinci işverenden alınan ücret de dahil olmak üzere, ücret gelirleri ve diğer tüm gelirler beyan edilecektir.
- Tevkifata tabi tutulmuş menkul sermaye iradı ve gayrimenkul sermaye iradı gelirleri ücret gelirlerinden ayrı toplanacak olup, toplamın beyan sınırını aşmaması halinde, ücret gelirleri nedeniyle sınırın aşılmaması koşuluyla, bu gelirler beyan edilmeyecektir.
- Birinci işveren ücretinin hangisi olacağı mükellefçe serbestçe belirlenebilecektir.
- Beyan sınırı olarak 2006 yılı gelirleri için 103 üncü maddede yazılı tarifinin ikinci gelir diliminde yer alan 18.000 YTL dikkate alınacaktır.

9. ZARARLARIN KARLARA TAKAS VE MAHSUBU

9.1. Genel Açıklama

Gelirin toplanmasında gelir unsurlarından bazılarında doğan zararlar (80 inci maddede yazılı diğer kazanç ve iratlardan doğanlar hariç) diğer kaynakların kazanç ve iratlarına mahsup edilir. (GVK.Md.88) Buna göre;

Zarar olarak mahsup edilecek olanlar:

- Diğer Kazanç Ve İratlar Dışındaki Kazanç Ve İratlar
- Yurt Dışındaki Faaliyetten Doğan Zarar (İlgili Ülkedeki Denetim Elemanlarınca Rapora Bağlanmalıdır.)
- 5 Yılla Sınırlıdır.

Zarar olarak mahsubu yapılamayacak olanlar:

- Diğer Kazançlardan Doğan Zararlar
- Menkul ve Gayrimenkul Sermaye İratlarında, Sermayede Vukua Gelen Eksilmeler
- Türkiye’de Gelir Vergisinden İstisna Edilen Kazançlarla İlgili Yurt Dışı Zararlar

9.2. Yurtdışı Faaliyetlerden Doğan Zararların Mahsubu

Tam mükellefiyete tabi kişiler, yurt dışı faaliyetlerinden doğan zararlarını, faaliyette bulunulan ülkenin vergi kanunlarına göre denetim yetkisi verilen kuruluşlarca rapora bağlanması ve raporun aslı ve tercüme edilmiş bir örneğinin Türkiye’deki ilgili vergi dairesine ibrazı halinde mahsup edebileceklerdir.

Türkiye’de mahsup edilen yurt dışı zararın, ilgili ülkede de mahsup edilmesi halinde, Türkiye’de beyannameye dahil edilecek yurt dışı kazanç, mahsuptan önceki tutar olacaktır.

Türkiye’de gelir vergisinden istisna edilen kazançlarla ilgili yurt dışı zararlar, yurt içindeki kazanç ve iratlardan mahsup edilmez.

10. GEÇİCİ VERGİ

Vergi Kanunlarında yer alan bazı düzenlemelerle kişilerin enflasyondan kaynaklanan fiktif kazançların vergilendirilmemesine ilişkin hükümlere yer verilerek adil bir vergileme yapılması amaçlanmıştır. Menkul sermaye iratlarında indirim oranı uygulaması, enflasyon düzeltmesi gibi düzenlemeler bunlardan bir kaçıdır. Devlet de vergi gelirlerinin enflasyondan kaynaklanan aşınmasını önlemeye yönelik tedbirleri almak durumundadır. Tevkif yoluyla alınan vergilerle geçici vergiler bu tedbirlerden bir kaçını oluşturmaktadır.

Gerçek kişilerin bir takvim yılında elde ettikleri gelirler, ertesi yılın Mart ayında (kurumlar vergisi Nisan ayında) beyan edilmekte olup, tahakkuk eden vergi, gelir vergisinde iki eşit taksitte, kurumlar vergisinde ise tek taksitte

ödenmektedir. Ertesi yıla sarkan beyanı ve taksitlendirme nedeniyle vergilerin de ileri bir zamanda tahsil edilmesi vergi gelirlerinin enflasyon nedeniyle erimesine yol açmaktadır. Söz konusu erimeyi telafi edebilmek amacıyla, 3505 sayılı Kanunla getirilen geçici vergi uygulaması 01.01.1989 tarihinden itibaren mevzuatımıza girmiş bulunmaktadır.

Geçici vergi bir nihai vergilendirme sistemi olmayıp sadece, daha sonra ödenecek olan gelir vergisinden mahsup edilmek üzere alınan bir vergidir. Yani bir peşin ödeme veya ön ödeme sistemidir.

Gerçek usulde gelir vergisine tabi ticari kazanç sahipleri ile serbest meslek erbabı cari vergilendirme döneminin gelir vergisine mahsup edilmek üzere, üçer aylık dönemler halinde tespit edilecek kazançları üzerinden 103 üncü maddede yer alan tarifenin ilk gelir dilimine uygulanan oranda (%15) geçici vergi öderler.

10.1. Geçici Verginin Mükellefleri

- * Ticari Kazanç Sahipleri
- * Serbest Meslek Kazanç Sahipleri
- * Kurumlar Vergisi Mükellefleri

10.2. Geçici Vergi Kapsamına Girmeyen Kazançlar:

- Basit Usulde tespit edilen ticari kazançlar,
- Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarma İşlerinden Elde Edilen Kazançlar, (GVK. Md.42)
- Noterlik görevini ifa ile mükellef olanlar.

10.3. Geçici Vergi Dönemleri

-Hesap Dönemi Takvim Yılı Olanlar İçin

DÖNEMLER	BEYAN ZAMANI	ÖDEME ZAMANI
Ocak-Şubat-Mart	10 Mayıs	17 Mayıs
Nisan-Mayıs-Haziran	10 Ağustos	17 Ağustos
Temmuz-Ağustos-Eylül	10 Kasım	17 Kasım
Ekim-Kasım-Aralık	10 Şubat	17 Şubat

- Özel Hesap Dönemi Tayin Edilenler İçin

Özel hesap döneminin başlangıç tarihinden itibaren üçer aylık dönemler olarak hesaplanır.

- İşe Başlama, İş Bırakma veya Hesap Döneminin Değişmesi

- İşe başlanılan tarihin içinde bulunduğu dönemin sonuna kadar olan süre,
- İşin bırakıldığı tarihe kadar olan süre,
- Yeni hesap döneminin başladığı tarihe kadar olan süre, ayrı vergilendirme dönemi sayılır.

10.4. Geçici Vergiye Esas Kazancın Tespiti

- Ticari kazanç ve serbest meslek kazancının tespitine ilişkin hükümler geçerlidir.
- Dönemsellik esasına uyulması gerekir. Örneğin; geçici vergi matrahının belirlenmesinde peşin tahsil edilen bir yıllık abonelik bedelinin sadece beyan edilen geçici vergi dönemine isabet eden kısmı dikkate alınacaktır.
- Vergi Usul Kanununun değerlemeye ilişkin hükümleri geçici vergi döneminin kapandığı tarih itibarıyla uygulanır
- Yabancı paralar ve yabancı para cinsinden olan borç ve alacaklar Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasıca geçici vergi döneminin kapandığı tarih itibarıyla ilan edilen döviz alış kurları ile değerlendirilir.
- Vadesi gelmemiş senede bağlı alacak ve borçlar değerlendirme günü kıymetine göre değerlendirilebilir.

- Bir dönem reeskont yapılması ikinci dönem de yapılmasını gerektirmez. Ancak alacak senetleri reeskont yapılmışsa borç senetleri de yapılmak zorundadır.
- Yıllık olarak seçilen maliyet tespit yönteminin geçici vergi uygulamasında da aynı olması gerekir.
- Amortisman tabi iktisadi kıymetler yeniden değerlemeye tabi tutulabilirler ve yeniden değerlendirilmiş bedeller üzerinden amortisman ayrılır. İstenilen dönem başlanabilir, ancak hesap dönemi sonuna kadar değişmez.
- Yıllık olarak hesaplanan amortisman tutarının ilgili döneme isabet eden kısmı dikkate alınır. Yıllık olarak seçilen usul geçici vergi döneminde de geçerlidir.
- İndirim, istisna ve zararlar dikkate alınacaktır. Örneğin; Bağ-Kur primleri ilgili dönemlere ilişkin olup, ödenmiş olması şartıyla geçici vergiye ilişkin kazancın tespitinde indirim konusu yapılabilecektir.

10.5. Geçici Verginin Eksik Beyan Edilmesi

Geçmiş dönemlere ait geçici verginin %10'u aşan tutarda eksik beyan edilmesi halinde tespit edilen bu kısım için re'sen veya ikmalen geçici vergi tarh edilir. Bu durumda tarh edilecek ek vergi için vergi ziyai cezası ve gecikme faizi uygulanır. Geçici vergi beyannamesi vermeyen mükellefler için %10'luk yanılma payı uygulanmayacaktır.

%10'luk yanılma payının, beyan edilmesi gereken (beyan edilmiş olan değil) geçici vergi matrahı üzerinden hesaplanması gerekmektedir. Ayrıca, verilen geçici vergi beyannamesinde matrah beyan etmeyen mükellefler için de beyan edilmesi gereken vergi matrahının %10'u kadar bir yanılma payı söz konusu olacaktır.

10.6. Geçici Vergi Beyannamesine Eklenecek Belgeler

- Bilanço esasında defter tutan mükellefler gelir tablosunu,
- İşletme esasına göre defter tutan mükellefler işletme hesabı özeti,
- Serbest meslek kazanç defteri tutan mükellefler serbest meslek kazanç bildirimini geçici vergi beyannamelerine eklerler.

11. YILLIK BEYANNAMEYE DAHİL EDİLEN KAZANÇ VE İRATLARDAN İNDİRİMLER

Yıllık beyanname ile bildirilecek gelirlere ilişkin indirimler Gelir Vergisi Kanununun 89 uncu maddesinde belirtilmiştir. Söz konusu indirimlerin yapılabilmesi için;

- Yıllık beyanname ile bildirilecek bir gelirin bulunması,
  - Gelirden yapılacak indirimlerin kanunda açıkça yazılan ve belirtilen şartları taşıması
- gerekmektedir.

Söz konusu maddeye göre indirim konusu yapılacak hususlar;

- 1- Şahıs sigorta primleri ve bireysel emeklilik sistemine ödenen primler,
- 2- Eğitim ve sağlık harcamaları
- 3- Sakatlık indirimi,
- 4- Bağış ve yardımlar,
- 5- Sponsorluk harcamaları
- 6- Ar-Ge Harcamaları
- 7- Doğal afetler ile ilgili ayni ve nakdi bağışlar

11.1. Sigorta Şirketlerine ve Bireysel Emeklilik Sistemine Ödenen Katkı Payları

Yıllık beyanname veren mükellefler, vergi matrahlarının tespitinde bireysel emeklilik sistemine ödedikleri katkı payının beyan edilen gelirin %10'una kadar olan kısmını gelir vergisi matrahlarının tespitinde indirim konusu yapabileceklerdir. Bireysel emeklilik dışında kalan şahıs sigortaları için ödenen primlerin ise beyan edilen gelirin %5'ine kadar olan kısmı matrahın tespitinde indirim konusu yapılacaktır. İndirim konusu yapılacak tutarın hesaplamasında **beyan edilen gelir olarak, yıllık gelir vergisi beyannamesinde yer alan indirimler ve geçmiş yıl zararları toplamından önceki tutar esas alınacaktır.**

Bireysel emeklilik sistemi ile diğer şahıs sigortaları için ödenen primlerin birlikte olması halinde matrahtan indirim konusu yapılabilecek tutar beyan edilen gelirin %10'u ile sınırlı olacaktır. Bu durumda şahıs sigorta primleri için %5 oranındaki sınır ayrıca aranacaktır.

11.2. Eğitim ve Sağlık Harcamaları

Aşağıda belirtilen şekilde yapılan eğitim ve sağlık harcamaları beyan edilen gelirin %10'unu aşmaması şartıyla yıllık beyanname ile bildirilecek gelirlerden indirilir: (GVK.Md.89)

- Eğitim ve sağlık harcamaları Türkiye'de yapılmalıdır.
- Gelir veya kurumlar vergisi mükellefi olan gerçek veya tüzel kişilerden alınacak belgelerle tevsik edilmelidir.
- Söz konusu harcamalar mükellefin kendisi, eşi ve küçük çocuklarına ilişkin olmalıdır.
- Ücretliler yaptıkları eğitim ve sağlık harcamaları nedeniyle, Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 121 inci maddesi çerçevesinde vergi indiriminden yararlanmışlar ise aynı harcamalarını bu hükümden yararlanarak matrahlarından indiremezler.

11.3. Sakatlık İndirimi

Sakatlık indirimi müessesesinden serbest meslek kazancı elde edenler veya basit usulde vergilendirilen özürlü mükellefler yararlanabileceklerdir. **5228 Sayılı Kanunla değiştirilmeden önce bu kişilerin tüccar veya ücretli durumuna girmeksizin imalat, tamirat ve küçük sanat işleriyle uğraşmaları gerekmektedir anılan kanunla birlikte bu gereklilik ortadan kaldırılmıştır.** (GVK.Md.89)

Bu kişilerin yanı sıra bakmakla yükümlü olduğu özürlü kişi bulunan serbest meslek erbabı ve ücret geliri elde edenler için de sakatlık indirimi uygulanır.

Hesaplanan yıllık indirim, yukarıda belirtilen şartları taşıyan özürlülerin gelir vergisi matrahına esas kazançlarına uygulanır.

Sakatlık indirimi hizmet erbabının tevkifat matrahına uygulanır.

11.4. Bağış ve Yardımlar

Gelir vergisi mükellefleri Gelir Vergisi Kanununun 89/4 üncü maddesinde yer alan şartlara uymak kaydıyla, yaptıkları bağış ve yardımları yıllık beyanname ile bildirilecek gelirlerinden indirim konusu yapabilirler.

11.5. Sınırlı İndirilecekler

- a) İndirim konusu yapılacak bağış ve yardımlar beyan edilecek gelirin %5'i (Kalkınmada Öncelikli Yörelerde %10'u) ile sınırlı olarak,
- b) Genel ve Özel Bütçeli Kamu İdarelere, İl Özel İdarelerine, Belediyelere ve Köylere, Kamu Menfaatine Yararlı Derneklere, Bakanlar Kurulunca Vergi Muafiyeti Tanınan Vakıflara yapılan bağış ve yardımlar olmaktadır. (89/4)

Örneğin; Okul koruma dernekleri yukarıda belirtilen kurum ve kuruluşlar arasında yer almadığından, bu derneklere yapılan bağış ve yardımların beyan edilecek gelirden indirilmesi mümkün değildir. Ancak söz konusu derneklerin kamu menfaatine yararlı bir dernek olması halinde bu derneklere yapılan bağış ve yardımlar beyan edilen gelirin %5'ini aşmaması koşuluyla indirim olarak dikkate alınabilecektir.

11.6. Sınırsız İndirilecekler

- a) Genel ve özel bütçeli kamu idarelerine, il özel idarelerine, belediyelere ve köy tüzel kişiliklerine bağışlanan okul, sağlık tesisi ve 100 yatak kapasiteli öğrenci yurdu (Kalkınmada Öncelikli Yörelerde 50 yatak kapasiteli) ile çocuk yuvası, yetiştirme yurdu, huzurevi, bakım ve rehabilitasyon merkezi inşası dolayısıyla yapılan harcamalar veya bu tesislerin inşası için bu kuruluşlara yapılan her türlü bağış ve yardımlar ile mevcut tesislerin faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için yapılan her türlü nakdi ve aynı bağış ve yardımların tamamı beyan edilen gelirden indirilebilecektir. (GVK Md. 89/5)

Okul, sağlık tesisi ve öğrenci yurdu yapımı veya bu tesislerin faaliyetlerine devam edebilmeleri için yapılan bağış ve yardımların (harcamaların) herhangi bir sınırlamaya tabi olmaksızın vergi matrahının tespitinde dikkate alınabilmesi, bu bağış ve yardımların aşağıda belirtilen kamu idare ve müesseselerine yapılması gerekmektedir:

- Genel bütçeye dahil daireler,
- Özel bütçeli kamu idareleri,
- İl özel idareleri,
- Belediyeler,
- Köyler.

Dolayısıyla, bu düzenleme sadece doğrudan kamu müesseselerine yapılacak bağış ve yardımlar açısından geçerlidir.

Düzenlemede yer alan “okul” ifadesinden, doğrudan eğitim-öğretim hizmetlerinin verildiği temel birimlerin anlaşılması gerekmekte olup, rehberlik ve araştırma merkezi, mesleki eğitim merkezi, iş eğitim merkezi, mesleki ve teknik eğitim merkezi ve akşam sanat okulları da bu kapsamda değerlendirilecektir. Örneğin; genel bütçeli bir kurum olan Milli Eğitim Bakanlığına ait öğretmen evi veya hizmet içi eğitim binası inşaatlarının yapımına “Eğitime %100 Destek Projesi” çerçevesinde mükelleflerce yapılan nakdi veya aynı yardımların tamamının, söz konusu öğretmen evi veya hizmet içi eğitim binasının “okul” kapsamında değerlendirilerek indirim konusu yapılması mümkün bulunmamaktadır.

Düzenlemede yer alan “sağlık tesisi” ifadesinden ise Sağlık Bakanlığınca sağlık tesisi kapsamında değerlendirilen kurum ve kuruluşların anlaşılması gerekmektedir.

b) Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin maliyet bedellerinin tamamı beyan edilecek gelirden indirilebilecektir. (89/6)

c) 5228 sayılı Kanunla Gelir Vergisi Kanununa eklenen 7 numaralı bent ile kültür ve sanat faaliyetlerine ilişkin olarak yapılan harcamaların indirilmesine imkan tanınmıştır. Söz konusu bent hükmüne göre, genel ve özel bütçeli kamu idareleri, il özel idareleri, belediyeler, köyler, kamu yararına çalışan dernekler, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ve bilimsel araştırma faaliyetinde bulunan kurum ve kuruluşlar tarafından yapılan ya da Kültür ve Turizm Bakanlığınca desteklenen veya desteklenmesi uygun görülen;

- Kültür ve sanat faaliyetlerine ilişkin ticari olmayan ulusal veya uluslararası organizasyonların gerçekleştirilmesine,

- Ülkemizin uygarlık birikiminin kültürü, sanatı, tarihi, edebiyatı, mimarisi ve somut olmayan kültürel mirası ile ilgili veya ülke tanıtımına yönelik kitap, katalog, broşür, film, kaset, CD ve DVD gibi manyetik, elektronik ve bilişim teknolojisi yoluyla üretilenler de dahil olmak üzere görsel, işitsel veya basılı materyallerin hazırlanması, bunlarla ilgili derleme ve araştırmaların yayınlanması, yurt içinde ve yurt dışında dağıtımı ve tanıtımının sağlanmasına,
- Yazma ve nadir eserlerin korunması ve elektronik ortama aktarılması ile bu eserlerin Kültür ve Turizm Bakanlığı koleksiyonuna kazandırılmasına,
- 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamındaki taşınmaz kültür varlıklarının bakımı, onarımı, yaşatılması, rölöve, restorasyon, restitüsyon projeleri yapılması ve nakil işlerine,
- Kurtarma kazıları, bilimsel kazı çalışmaları ve yüzey araştırmalarına,
- Yurt dışındaki taşınmaz Türk kültür varlıklarının yerinde korunması veya ülkemize ait kültür varlıklarının Türkiye'ye getirtilmesi çalışmalarına,
- Kültür envanterinin oluşturulması çalışmalarına,
- 2863 sayılı Kanun kapsamındaki taşınır kültür varlıkları ile güzel sanatlar, çağdaş ve geleneksel el sanatları alanlarındaki ürün ve eserlerin Kültür ve Turizm Bakanlığı koleksiyonuna kazandırılması ve güvenliklerinin sağlanmasına,
- Somut olmayan kültürel miras, güzel sanatlar, sinema, çağdaş ve geleneksel el sanatları alanlarındaki üretim ve etkinlikler ile bu alanlarda araştırma, eğitim veya uygulama merkezleri, atölye, stüdyo ve film platosu kurulması, bakım ve onarımı, her türlü araç ve teçhizatın tedariki ile film yapımına,
- Kütüphane, müze, sanat galerisi ve kültür merkezi ile sinema, tiyatro, opera, bale ve konser gibi kültürel ve sanatsal etkinliklerin sergilendiği tesislerin yapımı, onarımı veya modernizasyon çalışmalarına,

ilişkin harcamalar ile bu amaçla yapılan her türlü bağış ve yardımların tamamı (%100'ünün) beyan edilen gelirden indirim konusu yapılabilecektir. Bakanlar Kurulu, bölgeler ve faaliyet türleri itibarıyla bu oranı yarısına kadar indirmeye veya kanuni oranına kadar çıkarmaya yetkilidir.

11.7. Sponsorluk harcamaları

3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun kapsamında yapılan sponsorluk harcamalarının; (GVK.Md.89)

- Amatör spor dalları için tamamı,
- Profesyonel spor dalları için %50'si

yıllık beyanname ile bildirilecek gelirlere indirim konusu yapılabilecektir.

11.8. Araştırma ve Geliştirme Harcamaları

Araştırma geliştirme harcamalarıyla ilgili olarak yapılan vergi ertelemesine son verilerek mükelleflerin, işletmeleri bünyesinde gerçekleştirdikleri münhasıran yeni teknoloji ve bilgi arayışına yönelik araştırma ve geliştirme harcamaları tutarının %40'ı oranında hesaplanacak "Ar-Ge İndirimi" uygulamasına geçilmiştir. (GVK.Md.89)

Diğer taraftan, 5228 sayılı Kanunun geçici 5 inci maddesiyle yapılan düzenleme uyarınca Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar yapılan Ar-Ge harcamaları, eski düzenleme çerçevesinde işlem görecektir.

11.9. Doğal Afetler İle İlgili Ayni ve Nakdi Bağışlar

Bakanlar Kurulu'nca yardım kararı alınan doğal afetler dolayısıyla Başbakanlık aracılığıyla makbuz mukabili yapılan ayni veya nakdi bağışların tamamı indirim konusu yapılabilecektir.

11.10. Diğer Kanunlara Göre Tamamı İndirilecek Bağış ve Yardımlar

- a) Umumi hayata müessir afetler dolayısıyla alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlara ilişkin 7269 sayılı Kanuna göre oluşturulan fona yapılan nakdi bağışların tümü ile milli yardım komiteleri veya mahalli yardım komitelerine makbuz karşılığı yapılan ayni/nakdi bağışlar

- b) Yüksek Öğretim Kanununa göre üniversitelere ve Yüksek Teknoloji Enstitüsüne makbuz karşılığı yapılan nakdi bağışlar ile vakıf üniversitelerine yapılan bağış ve yardımlar
- c) Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Teşvik Kanununa göre yapılan bağış ve yardımların tamamı
- d) Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunun Kuruluşu Hakkındaki Kanuna göre yapılan nakdi bağışlar
- e) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununa göre yapılan nakdi bağışlar
- f) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanununa göre yapılan aynı/nakdi bağışlar
- g) Türk Silahlı Kuvvetleri Güçlendirme Vakfı Kanununa göre yapılan aynı/nakdi bağışlar
- h) Millî Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberlik Kanununa göre yapılan aynı/nakdi bağışlar
- i) İlköğretim ve Eğitim Kanununun 76 ncı maddesine göre ilköğretim kurumlarına yapılan nakdi bağışlar
- j) Bakanlar Kurulunca yardım kararı alınan doğal afetler dolayısıyla Başbakanlık aracılığıyla makbuz mukabili yapılan aynı veya nakdi bağışlar

12. GELİR VERGİSİNDE MAHSUP VE İADELER

Gelir Vergisi Kanununun 121 ve Kurumlar Vergisi Kanununun 33 ve 34 üncü maddelerinde; beyannamede gösterilen gelire dahil kazanç ve iratlardan Gelir/Kurumlar Vergisi Kanunlarına göre kesilmiş bulunan vergilerin, beyanname üzerinden hesaplanan gelir/kurumlar vergisine mahsup edileceği, mahsubu yapılan miktarın gelir/kurumlar vergisinden fazla olması halinde aradaki farkın vergi dairesince mükellefe bildirileceği ve mükellefin tebliğ tarihinden itibaren bir yıl içinde müracaatı üzerine kendisine red ve iade olunacağı belirtilmiştir.

İadesi gereken vergiler ile ilgili olarak düzenleme yapma konusunda 5035 sayılı Kanunla Maliye Bakanlığına yetki verilmiştir.

▪ Beyanname Üzerinden Hesaplanan Vergiden Mahsup ve Kalan Kısımın İadesi

Yıllık beyanname ile beyan edilen gelir veya kurum kazancı üzerinden hesaplanan vergiden yıl içinde tevkif yoluyla kesilen vergiler mahsup edilir. Mahsup işleminin yapılabilmesi için, tevkif yoluyla kesilen verginin beyannameye dahil edilen gelir veya kazançla ilişkin olması gerekmektedir. Bu durumda gelir veya kazanç türünün bir önemi bulunmamakta olup, mükelleflerin kendilerinden yapılan vergi tevkifatı ile ilgili olarak kesintiyi yapan vergi sorumlularının adı-soyadı veya unvanını, bağlı olduğu vergi dairesini ve vergi kimlik numaralarını, kesintiye esas alınan brüt tutarları, kesilen vergileri ve kesinti yapılan dönemleri gösteren bir tabloyu yıllık beyannamelerine eklemeleri yeterli olacaktır.

12.1. Mahsuben İade

Tevkif yoluyla kesilen vergilerin yıllık beyannamedeki mahsuplar sonunda kalan kısmının diğer vergi borçlarına mahsup talebi ;

- tutarına bakılmaksızın,
- inceleme raporu ve teminat aranılmadan

yerine getirilir.

Mahsup talebinin dilekçe ile yapılması ve yıl içinde yapılan tevkifatlara ilişkin listenin dilekçe ekinde yer alması gerekmektedir.

Ortaklar, ortağı oldukları adi ortaklık veya kollektif şirketlerin müteselsilen sorumlu oldukları vergi borçlarına da mahsuben iade talebinde bulunabilirler.

Mahsuben iade işlemi, aranan tüm belgelerin tamamlanması koşuluyla, yıllık gelir veya kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği tarih itibarıyla yapılacaktır. Bu tarihten itibaren mükelleflerin mahsubunu talep ettikleri vergi borçları için gecikme zammı uygulanmaz.

Mükellefin muaccel hale gelmiş vergi borcunun bulunmaması halinde, iade alacağıının sonraki dönemlerde muaccel hale gelecek vergi borçlarına mahsubu mümkündür.

Mahsup taleplerinin yerine getirilmesinde, zamanaşımı hükümleri (VUK madde 114 ve 126) göz önünde bulundurulur.

12.2. Nakden İade

Nakden iade taleplerinin dilekçe ile yapılması şarttır. Tevkif yoluyla kesilen vergilere ilişkin nakden iade edilecek tutarın 10 milyar lirayı geçmemesi halinde iade talebi, yıl içinde yapılan tevkifatlarla ilişkin tablo ile birlikte;

- Ücret ve gayrimenkul sermaye iradına ilişkin olması halinde ücretlere ilişkin olarak işveren tarafından verilen ve kesintinin yapıldığını gösteren yazının, gayrimenkul sermaye iradına ilişkin olarak kira kontratının,
- Menkul sermaye iradına ilişkin olarak kesintiyi yapan bankalar, özel finans kurumları, aracı kurumlar ve diğer kurumlar tarafından düzenlenen ve vergi kesintisinin yapıldığını gösteren belgenin,
- Serbest meslek kazancına ilişkin olarak vergilerin sorumlu adına tahakkuk ettiğini gösteren ilgili saymanlık yazısının,
- Ticari kazançlar ve zirai kazançlara ilişkin olarak tevkif yoluyla kesilen vergilerin vergi sorumlusu tarafından ilgili vergi dairesine ödenmiş olduğuna ilişkin belgenin ilgili kurumca onaylanan bir örneğinin dilekçeye eklenmesi koşuluyla inceleme raporu ve teminat aranmaksızın yerine getirilir.

10 milyar liraya kadar olan kısım ise, teminat aranmaksızın ve inceleme raporu beklenmeksizin iade edilir. (Dilekçe ve eki belgelerin verilmesi koşuluyla)

Nakden yapılacak iade taleplerinin 10 milyar lirayı aşması halinde, 10 milyar lirayı aşan kısım vergi inceleme raporuna göre iade edilir.

Teminat gösterilmesi halinde inceleme sonucu beklenmeksizin iade yapılır.

Nakden iade talebinin 100 milyar liraya kadar olan kısmı, yeminli mali müşavirce düzenlenecek tam tasdik raporu uyarınca iade edilir.

İade talebinin 100 milyar lirayı aşan kısmının iadesi her halükarda vergi inceleme raporu sonucuna göre yerine getirilir.

Genel ve katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine, belediyelere, köylere ve sermayelerinin en az %51 veya daha fazlası bu kurumlara ait işletmelere yapılacak iadeler, gerekli belgelerin ibrazı üzerine miktara bakılmaksızın inceleme raporu ve teminat aranılmadan yerine getirilir.

Nakden iade edilebilir aşamaya gelen alacağın üçüncü şahısların vergi borçlarına mahsubu talep edilebilir.

12.3. Tevkif Yoluyla Kesilen Vergilerin Geçici Vergiye Mahsubu

İlgili dönemler halinde hesaplanan geçici vergiden varsa o hesap dönemi ile ilgili olarak daha önce ödenmiş geçici vergi ve geçici vergiye tabi kazançlarla ilgili olarak tevkif edilmiş vergiler mahsup edilmekte, *mahsuptan sonra kalan tutar* o dönem için ödenmesi gereken geçici vergi olmaktadır.

Yıllık beyannamenin vergi bildirim tablosunda yer alan geçici vergiye ilişkin satırda, beyannamenin ilgili olduğu geçici vergi dönemlerinde ödenen geçici vergi tutarı (ilgili geçici vergi beyannamelerinin ödenecek geçici vergi satırında yer alan tutarlar toplamı) gösterilir. Yıllık beyannamenin vergi bildirim tablosunun kesinti yoluyla ödenen vergiler satırında ise, o yıl içinde tevkif yoluyla kesilen vergilerin tamamı (geçici vergiden mahsubu yapılan tevkifat tutarları dahil) gösterilir.

Yıllık beyanname üzerinden hesaplanan vergiden, yukarıda sözü edilen geçici vergi tutarı ile yıl içinde tevkif yoluyla kesilen vergilerin tamamı mahsup edilir, kalan tutar tevkif yoluyla kesilen vergilerin diğer vergi borçlarına mahsubu ve nakden iadesi kuralları çerçevesinde red ve iade edilir.

12.4. Geçici Verginin Mahsubu ve İadesi

Üçer aylık dönemler halinde tahakkuk ettirilerek tahsil edilen geçici vergi, yıllık beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisinden mahsup edildikten sonra mahsup edilemeyen tutar mükellefin diğer vergi borçlarına mahsup edilir. Bu mahsuplara rağmen kalan geçici vergi tutarı o yılın sonuna kadar yazılı olarak talep edilmesi halinde mükellefe red ve iade edilir. (GVK mük.120) Bu esaslar kurumlar vergisi mükellefleri açısından da geçerlidir.

Yıllık beyanname üzerinden hesaplanan gelir veya kurumlar vergisinden ilgili hesap dönemine ilişkin geçici vergi dönemlerinde ödenen geçici vergi mahsup edilir.

Mahsup işleminin yapılabilmesi için, tahakkuk ettirilmiş geçici verginin ödenmiş olması gerekmektedir. Geçici vergi dönemleri itibarıyla tahakkuk ettirilmiş, ancak ödenmemiş bulunan geçici verginin yıllık beyanname üzerinden hesaplanan gelir veya kurumlar vergisinden mahsup edilmesi mümkün değildir.

Tahakkuk ettirilmiş ancak ödenmemiş olması dolayısıyla yıllık beyanname üzerinden hesaplanan vergiden mahsup imkanı bulunmayan geçici vergi tutarları terkin edilir. Terkin edilen geçici vergi tutarı için vade tarihinden

terkin edilmesi gereken tarih olan yıllık beyannamenin verilmesi gereken kanuni sürenin başlangıç tarihine kadar gecikme zammı uygulanır.

Ödenen geçici vergi tutarının, geçici verginin ilgili olduğu döneme ilişkin olarak verilen beyanname üzerinden hesaplanan gelir veya kurumlar vergisinden fazla olması halinde, mahsup edilemeyen tutar mükellefin diğer vergi borçlarına mahsup edilir.

Mahsup işleminin yapılabilmesi için yazılı başvuru şartı aranmaz. Söz konusu mahsup işlemi 6183 sayılı Kanununun 47 nci maddesi hükmü de dikkate alınarak ilgili vergi dairesince re'sen yapılır.

Mahsup işlemi yıllık beyannamenin verildiği tarih esas alınarak yerine getirilir. Mahsubu yapılacak vergi borçları için *vade tarihinden*, yıllık beyannamenin verildiği tarihe kadar gecikme zammı uygulanır. (Bu tarihten sonra vergi borcu için gecikme zammı uygulanmaz.) *Mahsup sonucu iadesi gereken miktarın bulunması ve bu tutarın beyannamenin ilgili tablosuna yazılmış olması* mükellefçe yazılı olarak yapılmış iade talebi olarak kabul edilir. Yıllık beyannamenin ilgili tablosunda/satırında gösterilmeyen geçici verginin mahsuben veya nakden iade edilebilmesi için o yılın sonuna kadar yazılı olarak başvurulması gerekir.

Geçici verginin *gerek mahsuben gerekse nakden iadesinde* herhangi bir tutar sınırlaması olmayıp, geçici verginin ödenmiş olması yeterlidir. *Geçici vergiye ilişkin iade taleplerinde* teminat ve inceleme raporu aranmaz.

13. VERGİ TARİFESİ

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesi uyarınca 2006 takvim yılı gelirlerine uygulanacak vergi tarifesi:

7.000 YTL'ye kadar	%15
18.000 YTL'nin 7.000 YTL'si için 1.050 YTL, fazlası	%20
40.000 YTL'nin 18.000 YTL'si için 3.250 YTL, fazlası	%27
40.000 YTL'den fazlasının 40.000 YTL'si için 9.190 YTL, fazlası	%35

oranında vergilendirilir.

14. YILLIK BEYANNAMEDE TARH MUAMELELERİ

14.1. Tarh Yeri

Genel kural gelir vergisinin mükellefin ikametgahının bulunduğu yer vergi dairesince tarh edilmesidir. Ancak, işyeri ve ikametgahı ayrı ayrı vergi daireleri bölgesinde bulunan mükelleflerin vergileri, Maliye Bakanlığınca uygun görüldüğü takdirde ve mükellefe de evvelden bildirilmek kaydıyla işyerinin bulunduğu yerin vergi dairesince tarh olunur. Maliye Bakanlığı bu

yetkisini kullanmış olup, münhasıran nakliyecilik faaliyeti ile iştigal eden kişiler hariç olmak üzere, ticari ve mesleki faaliyetlerde tarha yetkili vergi dairesini işyerinin bulunduğu yer vergi dairesi olarak belirlemiştir. İşyerinin birden fazla olması halinde ise iş merkezinin bulunduğu yer vergi dairesi tarha yetkili vergi dairesi olacaktır.

Diğer ücretlerle, gezici olarak çalışanların ticaret ve serbest meslek kazançlarının vergileri, bu ücret ve kazanç sahiplerinin ikametgahlarının bulunduğu yerin vergi dairesince tarh edilmemişse, faaliyetlerini icra ettikleri yerin vergi dairesince tarh olunacaktır.

Dar mükellefiyete tabi olanların vergileri ise beyannamelerini vermeye mecbur oldukları yerin vergi dairesince tarh olunur. Türkiye’de işyeri bulunduğu, beyannamenin verileceği vergi dairesi işyerinin bulunduğu yerdeki vergi dairesidir.

14.2. Tarhiyatın Muhatabı

Gelir vergisi, bu vergiyle mükellef olan gerçek kişiler namına tarh edilir. Ancak bazı istisnai durumlarda tarhiyatın muhatabı değişmektedir.

Bunlar;

- ◆ Küçüklerle kısıtlılarda, bunların nam ve hesabına kanuni temsilcileri tarhiyatın muhatabı tutulur. Kanunî temsilci veli, vasi ve kayyımdır.
- ◆ Dar mükellefiyette tarhiyata muhatap Türkiye’deki daimi temsilcidir. Türkiye’de daimi temsilci yok ise kazanç ve iratları yabancı kişiye sağlayanlar, tarhiyatın muhatap tutulur.

Ayrıca Türkiye’de birden fazla daimi temsilci bulunması halinde, mükellefin tayin edeceği, tarhiyat tarihine kadar böyle bir tayin yapılmamış ise temsilcilerden herhangi birisi tarhiyata muhatabı tutulur.

- ◆ Kaynakta kesinti suretiyle alınan vergilerde muhatap, mükellef hesabına tevkifat yapmaya mecbur olanlardır.

14.3. Vergilendirme Dönemi

Gelir vergisinde vergilendirme dönemi geçmiş takvim yılıdır. Bu genel prensibin istisnasını mükellefiyetin takvim yılı içerisinde kalkması oluşturmaktadır. Mükellefiyetin takvim yılı içerisinde kalkması halinde, takvim yılı başından mükellefiyetin kalktığı tarihe kadar geçen süre (kıst dönem) vergilendirme dönemi olarak kabul edilecektir.

Mükellefiyetin takvim yılı içerisinde kalkması hallerine verilebilecek en bariz örnekler memleketi terk ve ölüm hâlidir. Söz konusu mükellefiyetin sona ermesi şekillerinde beyanname verme ve ödeme sürelerine ilerleyen bölümlerde yer verilecektir.

Genel prensibin diğer bir istinasını ise diğer ücretlerde vergilendirme dönemi, hizmetin ifa olduğu takvim yılı olmasıdır.

14.4. Tarh Zamanı

Gelir vergisi beyannamesinin verilmesi gereken hallerde beyannamenin verildiği günde tarh olunur. Yıllık gelir vergisi beyannamesinin hangi hallerde ne zaman verileceği (ilerleyen bölümlerde ayrıntıları ile açıklanacağı üzere) Gelir Vergisi Kanununda yer almış olup belirtilen sürelerde beyannamenin verilmemesi vergi ziyana sebebiyet verecek ve tarhiyatın cezalı olarak yapılmasını gerektirecektir.

Beyannamenin posta ile gönderilmesi hallerinde ise vergiyi tarh edecek daireye geldiği tarihi takip eden yedi gün içerisinde gelir vergisi tarh olunur. Posta ile göndermede, beyanname verme süresinin son günü taahhütlü olarak gönderilmesi beyannamenin kanuni süresi içerisinde verilmiş sayılmasını gerektirir. Yani taahhütlü olarak posta ile gönderilen beyannameler posta

idaresine verildiği gün vergi dairesine verildiği gün olarak kabul edilir. Buna karşılık adi posta ile göndermelerde vergi dairesi kayıtlarına girdiği gün esas alınır.

15. YILLIK BEYANNAMENİN VERİLMESİ

15.1. Beyannamenin Verileceği Yer

Yıllık gelir vergisi beyannamesi; tam mükellefler için, vergiyi tarha yetkili vergi dairesine verilir veya taahhütlü olarak posta ile gönderilir. Tarha yetkili olan vergi dairesi ise yukarıdaki bölümde açıklandığı üzere mükellefin ikametgahının bulunduğu yerdeki vergi dairesi olmakla beraber Maliye Bakanlığı ticari ve mesleki faaliyetlerde tarha yetkili vergi dairesini işyerinin bulunduğu yer vergi dairesi olarak belirlemiştir.

Dar mükellefiyette ise yıllık beyanname, Türkiye’de vergi muhatabı mevcut ise onun Türkiye’de oturduğu yerin/Türkiye’de vergi muhatabı yoksa işyerinin bulunduğu yer vergi dairesine verilir veya taahhütlü olarak posta ile gönderilir. İşyeri birden fazla ise bu işyerlerinden herhangi birisinin bulunduğu yer vergi dairesine verilir.

15.2. Beyannamenin Verileceği Süre

Bir takvim yılı içinde elde ettikleri kazanç ve iratlarını beyan etmesi gereken mükelleflerin, izleyen yılın **Mart ayının on beşinci günü akşamına kadar** vergiyi tarha yetkili vergi dairesine yıllık beyannamelerini vermeleri gerekmektedir.

15.2.1. Özellik Arz Eden Durumlar

15.2.1.1. Ölüm Hali

Takvim yılı içinde ölüm halinde, ölüm tarihinden itibaren 4 ay içinde yıllık gelir vergisi beyannamesinin yetkili vergi dairesine verilmesi gerekmektedir.

Beyannamenin kapsayacağı dönem ölüm tarihi ile takvim yılının başı olan kıst dönemdir.

15.2.1.2. Memleketi Terk Hali

Takvim yılı içinde memleketi terk edenlerin beyannameleri memleketi terke takaddüm eden 15 gün içinde yetkili vergi dairesine verilmek durumundadır.

16. YILLIK BEYAN ESASINDA VERGİNİN ÖDENMESİ

Gelir unsurlarından birinden veya bir kaçından veya tamamından bir takvim yılı içinde elde edilen kazanç ve iratlardan beyan edilmesi gerekenlerin, izleyen yılın Mart ayının 15 nci günü akşamına kadar yıllık beyannameye toplanarak beyan edilmesi gerekmektedir. Mart ayında beyan edilen gelir üzerinden tahakkuk ettirilen vergi **Mart** ve **Temmuz** aylarında olmak üzere iki eşit taksit ödenecektir.

17. BEYANNAMEYE EKLENECEK BİLDİRİM VE BELGELER

Yıllık Gelir Vergisi Beyannamesine:

- Ayrıntılı Bilanço ve Ayrıntılı Gelir Tablosu,
  - Bilanço Esasına Göre Defter Tutan Mükelleflere Ait Ticari Kardan Mali Kara Ulaşmak İçin Hesaplamayı Gösteren Bildirim,
  - Yabancı Ülkelerde Ödenen Vergilere İlişkin Bildirim,
  - Varsa, Kesinti Yoluyla Ödenen Vergilere İlişkin Belgeleri,
  - 4325 Sayılı Kanun Kapsamındaki Gelir Vergisi Bildirimine İlişkin Bildirimi,
- ekleyeceklerdir.

18. VERGİNİN ÖDENECEĞİ YER

Vergi;

- Vergi tahsiline yetkili banka şubelerine,
  - Bağlı bulunulan vergi dairesine,
  - Bağlı bulunulan vergi dairesinin belediye sınırları dışındaki herhangi bir vergi dairesine,
- ödenebilir.

19. BEYANNAME VERMEYENLERE UYGULANACAK YAPTIRIMLAR

2006 takvim yılı kazançlarına ait olup, 2007 yılında verilmesi gereken beyannamenin süresinde verilmemesi durumunda mükelleflere,

- Usulsüzlük cezası,
- Vergi ziyat cezası,
- Gecikme faizi,

uygulanır.

20. BEYANNAMENİN DOLDURULMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

Beyanname;

- ◆ Bir (1) örnek doldurulacaktır. Fotokopi ile çoğaltılan beyannameler kesinlikle kullanılmayacaktır.
- ◆ Mavi veya siyah tükenmez kalem kullanılarak BÜYÜK MATBAA HARFLERİ ile doldurulacaktır.
- ◆ **Kurşun kalem kesinlikle kullanılmayacaktır.**
- ◆ Her kutuya bir harf ve rakam yazılacaktır.
- ◆ Silinti ve kazıntı yapılmayacak, beyanname katlanmayacak ve buruşturulmayacak, okunaklı düzenlemeye özen gösterilecektir.
- ◆ Rakamlar arasına herhangi bir işaret konulmayacaktır.
- ◆ Bilgiler İlgili Alana Sığdığı Kadar Yazılacaktır.
- ◆ Sayısal ifadeler Romen rakamı ile **yazılmayacaktır.**
- ◆ Alfabetik karakterler sola, sayısal karakterler sağa yanaşık olarak yazılacaktır.
- ◆ Kelimeler arasında bir karakter boşluk bırakılacaktır.
- ◆ Noktalama işaretinden sonra boşluk bırakılmayacaktır.

- ◆ 1-4 No'lu alanlara kimlik bilgileri, nüfus cüzdanında yazılı olduğu şekilde ve kısaltılmadan aynen yazılacaktır. Kimlik bilgilerinin ayrılan alana sığmaması durumunda, isimler sığıdığı kadarıyla yazılacaktır.
- ◆ 5 No'lu doğum yeri alanına, İLÇE ADI YAZILACAKTIR. İLÇENİN AYRI BİR ADI YOKSA İL ADI YAZILACAKTIR. KÖY VE BUCAK İSMİ YAZILMAYACAKTIR.
- ◆ 6 No'lu uyruğu alanına, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olanlar T.C rumuzunu, başka ülke tabiiyetinde olanlar ise, ülkelerinin Uluslar arası Trafik Kodunu yazacaklardır.
- ◆ 7 No'lu alanda doğum tarihi gün, ay ve yıl olarak belirtilecektir.
- ◆ 9 No'lu mesleği alanına mükellefin esas uğraş konusu yazılacaktır. Birden fazla meslekle uğraş söz konusu ise ağırlıklı olan yazılacaktır.
- ◆ 11-12 No'lu adres alanına mahalle, cadde/sokak bilgileri yazılacak ve POSTA KODU muhakkak belirtilecektir. Varsa telefon numarası alan kodu ile birlikte yazılacaktır. Adres bilgileri açık bir şekilde alanlara sığıyorsa kısaltma yapmadan yazılacaktır. Alanlara sığmaması halinde anlaşılır kısaltmalar yapılabilir.

21. BEYANNAMENİN DOLDURULMASINA İLİŞKİN ÖRNEKLER

Gerçek Usulde Ticari Kazancın Beyanına İlişkin Örnekler

Örnek 1:

Ankara Büyükşehir Belediye sınırları içinde ikamet eden Süleyman İMREN lokanta işletmeciliği faaliyetinde bulunmaktadır. Bay İMREN, lokanta işletmeciliğinden dolayı 2006 yılında 12.000 YTL. kar elde etmiştir. Mükellef işletme hesabı esasına göre defter tutmaktadır. Ayrıca mükellefin, 2006 yılı içinde ödenen 1.500 YTL. geçici vergi tutarı bulunmaktadır.

Örnek Hakkında Açıklama;

Bu örnekte işletme hesabı esasına göre defter tutan bir mükellefin durumu açıklanmaktadır. Mükellef ticari kazancı nedeniyle yıllık gelir vergisi beyannamesi vermek zorundadır.

Mükellef 2006 yılında 12.000 YTL ticari kazanç elde etmiştir.

Mükellefin Beyanı Aşağıdaki Gibi Olacaktır:

Ticari Kazanç	12.000 YTL
Safi Ticari Kazanç	12.000 YTL
Vergiye Tabi Gelir (Matrah)	12.000 YTL
Hesaplanan Gelir Vergisi	2.050 YTL
(7.000 YTL X %15)	
(5.000 YTL X %20)	
Mahsup Edilecek Vergiler Toplamı.....	1.500 YTL
(Geçici Vergi ..... 1.500 YTL)	
Ödenmesi Gereken Gelir Vergisi	550 YTL

Örnek 2:

İstanbul Büyükşehir Belediye sınırları içinde lokantacılık faaliyetinde bulunan ve işletme hesabı esasına göre defter tutan Faruk Koçak'ın 2006 yılı karı 10.500 YTL'dir. Mükellef 2006 yılında 2.245 YTL Bağ-Kur Primi, 1.500 YTL geçici vergi ödemiştir.

Mükellefin ayrıca tevkif yoluyla vergilendirilmiş brüt 55.000 YTL mevduat faizi ve repo geliri (bu gelirler ticari işletmesine dahil bulunmamaktadır) ile Elazığ'da bulunan ve emlak vergisi değeri 40.000 YTL olan apartman dairesinden (meskenden) 4.800 YTL kira geliri bulunmaktadır. (Mesken kira gelirinde götürü gider yöntemi seçilmiştir.)

Mükellef ticari kazancı nedeniyle yıllık beyanname vermek zorunda olup, beyannameye mesken olarak kiraya verdiği gayrimenkulden elde ettiği kira gelirini de dahil edecektir. Ticari, zirai ve mesleki kazancı nedeniyle yıllık beyanname verenler konut kira gelirine ilişkin istisnadan yararlanamayacağından bu gelire istisna uygulanmayacaktır. Kira gelirinde safi irat hesaplanırken %25 oranındaki götürü gider düşüldükten sonraki kalan tutar beyan edilecektir.

Mükellefin 2006 yılında elde ettiği tevkif yoluyla vergilendirilmiş bulunan mevduat faizi ve repo geliri Gelir Vergisi Kanununun geçici 55 inci maddesi hükmü uyarınca verilecek beyannameye dahil edilmeyecektir.

Mükellefin Beyanı Aşağıdaki Gibi Olacaktır:

Ticari Kazanç	10.500 YTL
Bağ-Kur Primi.....	2.245 YTL
Safi Ticari Kazanç.....	8.255 YTL
GMSİ (4.800-(4.800 x %25)	3.600 YTL
Beyan Edilen Gelirler Toplamı	11.855 YTL
Vergiye Tabi Gelir (Matrah)	11.855 YTL
Hesaplanan Gelir Vergisi	2.021 YTL
(7.000 YTL X %15)	
(4.855 YTL X %20)	
Mahsup Edilecek Vergiler Toplamı	1.500 YTL
(Geçici Vergi	1.500 YTL)
Ödenmesi Gereken Gelir Vergisi	521 YTL

Örnek 3:

Ankara ilinde ikamet eden ve ikinci sınıf tüccar olan Mehmet AKIN'ın 2006 yılı beyanına ilişkin bilgiler aşağıdaki gibidir.

- ◆ Mükellef toptan gıda ticareti ile iştigal etmektedir.
- ◆ Mükellefin beyan ettiği ticari kazancı 17.750 YTL olup, ayrıca 2.750 YTL Bağ-Kur primi ödenmiştir.
- ◆ Mükellef 1.600 YTL şahıs sigorta primi ödemiştir.
- ◆ Mükellefin 2006 yılında ödediği ve mahsubu gereken geçici vergi tutarı 1.750 YTL'dir.

Örnek Hakkında Açıklama;

Mükellef 2006 yılında 17.750 YTL ticari kazanç elde etmiştir. Mükellef ayrıca 2.750 YTL bağ kur primi ödemiştir. Ödenen şahıs sigorta primi ile ilgili olarak indirim konusu yapılabilecek tutar beyan edilen gelirin %5'ini aşamayacağından, indirim konusu yapılacak şahıs sigorta primi ödenen 1.600 yerine (15.000 x %5) 750 YTL olacaktır.

**İşletme Hesabı Esasına Göre Defter Tutan Mükellefin Beyanı
Aşağıdaki Gibi Olacaktır:**

Ticari Kazanç.....	17.750 YTL
Bağ-Kur Primi.....	2.750 YTL
Safi Ticari Kazanç.....	15.000 YTL
KAR 15.000 YTL	
Mahsup Edilecek İndirimler	750 YTL
(Şahıs Sigorta Primi ..... 750 YTL)	
Mahsup Sonrası Kalan Tutar	14.250 YTL
Vergiye Tabi Gelir (Matrah).....	14.250 YTL
Hesaplanan Gelir Vergisi	2.500 YTL
(7.000 YTL X %15)	
(7.250 YTL X %20)	
Mahsup Edilecek Vergiler Toplamı	1.750 YTL
(Geçici Vergi ..... 1.750 YTL)	
Ödenmesi Gereken Gelir Vergisi	750 YTL

Buna göre, mükellefin vereceği yıllık gelir vergisi beyannamesi aşağıdaki şekilde doldurulacaktır.

01

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI **YILLIK GELİR VERGİSİ BEYANNAMESİ**

Vİ HODU
(Meydanlar/Özellikler)

1 **GANKAŞA**
VERGİ DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜNE
2 **ANKARA**
İL - İLÇE

3 VERGİLENDİRME DÖNEMİ 01 01 2006
31 12 2006

4 VERGİ KİMLİK NO. 086 125 1647

5 T.C. KİMLİK NO. 44333251320

6 BAĞ - KUR NO. 4170654310

1001A
2006

TABLO - 1 MÜKELLEFIN KİMLİK VE ADRES BİLGİLERİ

1 Soyadı **AKIN** 6 Uyruğu **T.C.**

2 Adı **MEHMET** 7 Doğum T. **11 02 1955**

3 Daba Adı **ALİ** 8 Medeni Halli Bekar Evli **X**

4 Ana Adı **HATİCE** 9 Mesleği **TOPTANCI**

5 Doğum Yeri **ANKARA** 10 Faks No.

11 Barınma Adresi **ARJANTİN CAD. NO: 12/9**
GANKAŞA/ANKARA 06700

12 İyeren Adresi **HOSDERE CAD. 71. SOK. NO: 16**
GANKAŞA/ANKARA 06710

13 E-Posta Adresi

14 Telefon No. **312 4651240** **312 4804253**

15 Faaliyet Kodu 15 Faaliyet Sınıfı (Yıl) **02**

TABLO - 2 GELİR BİLDİRİMİ

GELİR UNVANLARI	ZARAR		KAR	
	(Yeni Türk Lirası)	(Yıl)	(Yeni Türk Lirası)	(Yıl)
17 Ticari Kazançlar			15.000,00	17
18 Ziraî Kazançlar				18
19 Serbest Meslek Kazançları				19
20 Ücretler				20
21 Gayrimenkul Sermaye İrattarı				21
22 Menkul Sermaye İrattarı				22
23 Diğer Kazanç ve İrattarı				23
24 TOPLAM (17+18+19+20+21+22+23)			15.000,00	24
25 ZARAR				25
26 KAR			15.000,00	26
27 Mahsup Edilecek Geçmiş Yıl Zararları Toplamı				27
28 Sağlık ve Bir Sosyal Emeklilik Sigorta Primi		750,00		28
29 Eğitim ve Sağlık Harcamaları				29
30 Eğitim ve Sağlık Teşahhine İlgili Bağış ve Yardımlar (*)				30

(*) Okul, sağlık tesisi, öğretim yurdu, çocuk yuvası, yetiştirme yurdu, huzurevi, bakım ve rehabilitasyon merkezlerine yapılan bağış ve yardımlar.
Bu Beyanname menfi veya sıfırlık tökenmez kalımla ile okunaklı büyük harflerle veya bilgisayar ortamında doldurulacaktır.

PARASIZDIR
01

* www.gelirler.gov.tr *

GELİR İDARESİ
BAŞKANLIĞI

YILLIK GELİR VERGİSİ BEYANNAMESİ EKI
(Gelirlerini Mart Ayında Beyan Edenler Tarafından Doldurulacaktır.)

TABLO - 1

2006 YILI

Mükellefin		Sosyal Güvenlik Kurumları	
Soyadı	1 AKIN	SSK No. (*)	1
Adı	2 MEHMET	Emg. - Kar. No. (**)	1 4170654.310
T.C. Kimlik No./ Vergi Kimlik No.	3 44332291320	Emekli Sınıfı No. (**)	1
Vergi Dairesi	4 GANKAYA	Kararın Konusu Diğer Sınıflar No. (**)	1
		Diğer Öküzle Meraklı Teşekkül ve Kayıt No.	1

TABLO - 2 TİCARİ KAZANÇLARA İLİŞKİN BİLDİRİM (**)

Sıra No.	Ticetbüt veya Ortaklığın Unvanı	Faaliyet Konusu	Piy. Oranı	Kar		Zarar		Kusur Gelir Vergisi (***)	
				(TL)	(M)	(TL)	(M)	(TL)	(M)
10	AKIN TOPTANCILIK	TOPTANCI	TAM	13.750	00				
11									
12									
13									
Toplam				13.750	00				
14	Buğ-Kar Piri			2.750	00				
15	Tarım İndirimi (****)								
16	Diğer İndirim ve İndirimler								
17	İndirimler Toplamı (14+15+16)			2.750	00				
18	Beyan Edilen Ticari Kazançlar Toplamı (13-17) (Beyanname 17 Madde 10 ile diğer maddeler)			11.000	00				

TABLO - 3 DİĞER İSTİSNA VE İNDİRLİMLERE AİT BİLDİRİM

	(TL)	(M)
Diğer ve Diğer İstisnalarla Kazanç İndirimi (*****)		
Sevkiyet Bilgisiyle Dile Edilen Kazanç İndirimi		
4801 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile İstisna		
TUTANAM (Ticari Kazançlara İlişkin Bildirimde 16 Madde 10 ile diğer maddeler)		

TABLO - 4 BASİT USULDE TİCARİ KAZANÇLARA İLİŞKİN BİLDİRİM

Sıra No.	Ticetbüt veya Ortaklığın Unvanı	Faaliyet Konusu	Piy. Oranı	Kar		Zarar		Kusur Gelir Vergisi (****)	
				(TL)	(M)	(TL)	(M)	(TL)	(M)
19									
20									
21									
Toplam									
22	Buğ-Kar Piri								
23	Seküler İndirim								
24	İndirimler Toplamı (22+23)								
25	Beyan Edilen Ticari Kazançlar Toplamı (21-24) (Beyanname 17 Madde 10 ile diğer maddeler)								

(*) Bu sosyal güvenlik kurumuna bağlıdır. Bu sosyal güvenlik kurumu zill kurumuna (Emekliye Tabii Kurumuna) madda yazılmadıkça.

(**) Bu bildirim istisna tutarları tutarları bildiren istisna tutarları bildirenlerindir.

(***) Beyanname 11 maddesi hükmüne istinaden.

(****) Bu maddede bir kazanç bildirenler halinde, beyanname 16 maddesi hükmüne istinaden 31/12/2003 tarihine kadar olan gelir vergisi varlığını beyanname 16 maddesi hükmüne istinaden beyan etmelidir.

(*****) GVK no 20, maddesi ile 125 sayılı Çift Öçünce Kurumları Kanunu Hükmünde Kararname ile değiştirilen maddesi hükmüne istinaden beyan etmelidir.

TABLO - 5 İŞLETME HESABI ÖZETİ													
GİDER						GELİR						FAKULTE (Bileşen ve Zarar) (4+5-6) - (1+2+3)	
Dönem İçinde Etilen Mevzuatı (1)		Dönem İçinde Sabit Alınan Etiler (2)		Gideler (3)		Dönem İçinde Etilen Salfen Hasatı (4)		Diğer Gelirler (5)		Dönem Sonu İhtiza Mevzuatı (6)			
(YTL)	(YKR)	(YTL)	(YKR)	(YTL)	(YKR)	(YTL)	(YKR)	(YTL)	(YKR)	(YTL)	(YKR)		
16.000,00		50.000,00		16.000,00		50.000,00		-		21.750,00		13.750,00	

TABLO - 6 ZİRAİ KAZANÇLARA İLİŞKİN BİLDİRİM									
Sıra No.	Kaz	Zarar		Kesilen Gelir Vergisi (%)					
		(YTL)	(YKR)	(YTL)	(YKR)				
26	Zirai Kazançlar Toplamı (Etiler Fiyatları)								
27	Dağ - Kar Pritisi								
28	Yatırım İndirimi (**)								
29	Beyan Edilen Zirai Kazançlar Toplamı (Beyannameye 15 No.lu satıra aktarılacaktır.)								

TABLO - 7 SERBEST MESLEK KAZANÇLARINA İLİŞKİN BİLDİRİM											
Sıra No.	Faaliyetin Türü	Gayrimenkul Hasılatı		İndirilecek Giderler		Kar		Zarar		Kesilen Gelir Vergisi (%)	
		(YTL)	(YKR)	(YTL)	(YKR)	(YTL)	(YKR)	(YTL)	(YKR)	(YTL)	(YKR)
30											
31											
32	TOPLAM										
33	Dağ - Kar ve/veya SSK Pritisi + İskanatlı İndirimi										
34	Beyan Edilen Serbest Meslek Kazançları (Beyannameye 19 No.lu satıra aktarılacaktır.)										

TABLO - 8 ÜCRETLERE İLİŞKİN BİLDİRİM										
Sıra No.	İşverenin Adı, Soyadı veya Unvanı	Etiler Edildiği Süre	Gayrimenkul Tutar (1)		İndirimler (2) (***)		Mutaraf (1-2)		Kesilen Gelir Vergisi (%)	
			(YTL)	(YKR)	(YTL)	(YKR)	(YTL)	(YKR)	(YTL)	(YKR)
35										
36										
37										
38	TOPLAM (Beyannameye 20 No.lu satıra aktarılacaktır.)									

TABLO - 9 GAYRİMENKUL SERMAYE İRADINA İLİŞKİN BİLDİRİM										
Sıra No.	Türü	Balancedığı Adres	Vergi Değeri (Bilgiye İlişkin Etiler Değeri)	İraden Etiler Edildiği Süre	Pay Oranı	Gayri Safi İrad Bilgiye İlişkin Etiler Değeri	Kesilen Gelir Vergisi (%) (Bilgiye İlişkin Etiler Tutarı)		Saf İraden Tutarı (Etiler)	
			(YTL)	(YKR)		(YTL)	(YKR)	(YTL)	(YKR)	
39										
40										
41										
42	Geçmiş Yıllar Tahvili									
43	Gayrimenkul İradat ve Kesilen Gelir Vergisi Toplamları									
44	Vergiden İhtiza Edilen Tutar									
45	Kalan									
46	Giderler (Gerçek Gider Usulünde Vergiye Tabii Kesim İndirimi Edilen Miktar)									
47	Saf İrad veya Zarar (Beyannameye 21 No.lu satıra aktarılacaktır.)									

(*) Beyannameye 41 satırına satıra aktarılacaktır.

(**) Bu satırda bir nesne indirimleri belirtilmiştir. Beyannameye 38 satırında ayrıntılı olarak 31/12/2005 tarihinde geçerli olan gelir vergisi tarifleri uygulanacaktır.

(***) Bu satırda, vakıfların indirimleri ile ilgili olarak alınan, diğer gelirler, sermaye geliri ve diğer gelirler yer almaktadır.

Not : (Department of revenue 2) aktörün facta vintu tahvili. Gayrimenkul Sermaye İraden Bilgiye İlişkin Etiler Tahvili.

TABLO – 10 (*) MENKUL SERMAYE İRATLARINA İLİŞKİN BİLDİRİM										
Sıra No.	Yıl	İradı Sağlayanın Adı, Soyadı veya Unvanı	Gayrimenkul İradı		İndirilecek Gideriler		Safı İradı		Kesilen Gelir Vergisi (**)	
			(YTL)	(YGR)	(YTL)	(YGR)	(YTL)	(YGR)	(YTL)	(YGR)
48										48
49										49
50										50
51										51
52										52
53										53
TOPLAM (Beyanname ile 27 Nolu cetvelli diğer gelirler)										

TABLO – 11 (**) DİĞER KAZANÇ VE İRATLARA İLİŞKİN BİLDİRİM										
Sıra No.	İradı Sağlayanın Adı, Soyadı veya Unvanı	Gayrimenkul Kazanç veya İradı		İstisna, Güler ve İndirimler		Safı Kazanç ve İradı		Kesilen Gelir Vergisi (***)		
		(YTL)	(YGR)	(YTL)	(YGR)	(YTL)	(YGR)	(YTL)	(YGR)	
54										54
55										55
56										56
57										57
58										58
59										59
TOPLAM (Beyanname ile 27 Nolu cetvelli diğer gelirler)										

TABLO – 12 MAHSUP EDİLEMEYEN GEÇMİŞ YIL ZARARLARI										
Sıra No.	Yıl	Zarar								
		(YTL)	(YGR)							
60	2001 Yılı Zararı			60						
61	2002 Yılı Zararı			61						
62	2003 Yılı Zararı			62						
63	2004 Yılı Zararı			63						
64	2005 Yılı Zararı			64						
65	TOPLAM (Beyanname ile 27 Nolu cetvelli diğer gelirler)			65						

TABLO – 13 DAMGA VERGİSİ										
Sıra No.	Tutar	SAYI	Tutar							
			(YTL)	(YGR)						
66	Yıllık Gelir Vergisi Beyanname	1	21	20	66					
67	Aynenlik Bilgiye		10	40	67					
68	Aynenlik Gelir Tablosu		8	10	68					
69	İşlerce Haracı Ödemi (İstisna Üsule Haraj Ödemi)		8	10	69					
70	Sorbest Muhtak Kazanç Bildirimi		8	10	70					
71	TOPLAM (66+67+68+69+70) (Beyanname ile 48 Nolu cetvelli diğer gelirler)				71					

(*) Bu Tablo ile Geçici 47 nci maddede kapattığı diğer gelirler ve yıllık beyanname ile bildirilen diğer gelirleri yer almazdır.

(**) Beyanname ile 43 nolu cetvelli cetvelli diğer gelirlerdir.

72	GEÇEN YIL BEYANI	72
Geçen Yıl Gelir Vergisi Beyannameasının Verildiği Vergi Dairesi ve Vergi Kimlik No. : GANKAYA - 0860251647	Geçen Yıl Gelir Vergisi Beyannameesi Verilmesinin Nedeni : VERİLDİ	

Adet	BEYANNAMEYE EKLENEN BİLDİRİM VE BELGELER
☐	Ayrıntılı Bilanço ve Ayrıntılı Gelir Tablosu (*)
☐	Bilanço Esasına Göre Defter Tutan Mükelleflere Ait Ticari Karlar Mali Karar Uygulamak İçin Yapılan Hesaplamayı Gösteren Bildirim
☐	Zirai Kazançlara Ait Bildirim
☐	Basit Usulde Hesap Özeti
☐	Kesinti Yoluyla Ödenen Vergilere İlişkin Belgeler
☐	Yabancı Ülkelerde Ödenen Vergilere İlişkin Belgeler
☐	4325 Sayılı Kanun Kapsamındaki Gelir Vergisi İndirimine İlişkin Bildirim
1	Bap-Kur Primine İlişkin Belge
☐	
☐	
☐	

Adı, Soyadı

MEHMET AKIN

İmzası

Mehmet Akın

(*) Ayrıntılı Bilanço ve Ayrıntılı Gelir Tablosunun "Önceki Dönem" sütunları ile doldurulacaktır. Bilanço esasına göre defter tutan mükelleflerden muhasabe sistemi uygulamaya genel tebliğleri ayrıncı ek mali tabloları düzenlemek zorunda olanlar "Kar Dağıtım Tablosu" nu ayrıca ekleyeceklerdir.

VERGİNİZİ ÖDEYEBİLECEĞİNİZ ANLAŞMALI BANKALAR

T.C. ZİRAAT BANKASI A.Ş.

TÜRKİYE HALK BANKASI A.Ş.

TÜRKİYE İŞ BANKASI A.Ş.

YAPI KREDİ BANKASI A.Ş.

AKBANK T.A.Ş.

TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI T.A.O.

TÜRKİYE GARANTİ BANKASI A.Ş.

ŞEKERBANK T.A.Ş.

FORTİSBANK A.Ş.

TÜRK EKONOMİ BANKASI A.Ş.

FINANSBANK A.Ş.

DENİZBANK A.Ş.

ANADOLUBANK A.Ş.

TEKSTİLBANK A.Ş.

HSBC BANK A.Ş.

OYAKBANK A.Ş.

ALTERNATİFBANK A.Ş.

TEKFENBANK A.Ş.

TURKISHBANK A.Ş.

TÜRKİYE FİNANS KATILIM BANKASI A.Ş.

ASYA KATILIM BANKASI A.Ş.

ALBARAKA TÜRK KATILIM BANKASI A.Ş.

KUVEYT TÜRK KATILIM BANKASI A.Ş.

**“VERGİ VER
BÜTÇE DOLSUN
YAŞADIĞIN YER
CENNET OLSUN”**

2006 Yılı “Vergi” Konulu Slogan Yarışması

Mevlüt ÖZDAŞ
Kırşehir A.Ö.L. / KIRŞEHİR

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI
Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı
Yayın No: 26